

บทที่ 4

ผลการศึกษา และอภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง ทักษะของผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง : ศึกษาเฉพาะกรณีการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ซึ่งผู้ศึกษาได้นำเสนอผลการศึกษาเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 กรณีศึกษาที่ 1-11 ประกอบด้วย

ประเด็นที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ประเด็นที่ 2 ทักษะของผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

ประเด็นที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

ประเด็นที่ 4 แนวทางแก้ไขควรเป็นอย่างไร

ส่วนที่ 2 บทสรุป

1. บทสรุปข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

2. บทสรุปสัมภาษณ์

ส่วนที่ 3 การอภิปรายผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 กรณีศึกษา

กรณีศึกษาที่ 1

ประเด็นที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 1 ปัจจุบันอายุ 57 ปี เพศหญิง สมรสแล้ว รับราชการเป็นผู้พิพากษามาเป็นเวลา 29 ปี และเริ่มแรกเป็นผู้พิพากษาศาลคดีเด็กและเยาวชนกลางในปี พ.ศ. 2526 และเป็นผู้พิพากษาหัวหน้าศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดนครสวรรค์ในปี พ.ศ. 2534 เป็นหัวหน้าศาลจังหวัดนนทบุรีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในปี พ.ศ. 2536 เป็นผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลเยาวชนและครอบครัวกลางในปี พ.ศ. 2537 และเป็นรองประธานศาลอุทธรณ์ภาค 6 ปฏิบัติงานด้านศาลเยาวชนและครอบครัวมาเป็นเวลานานแล้วมีประสบการณ์ตรงในการบริหารงานศาลเยาวชนและครอบครัว ปัจจุบันเป็นอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

ประเด็นที่ 2 ทักษะของผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางต่อการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 1 กล่าวโดยสรุปว่าวัตถุประสงค์การจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวเพื่อคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ให้การช่วยเหลือสงเคราะห์เด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าของประเทศ เพื่อให้เป็นผู้ใหญ่ที่ดีในวันหน้า เพื่อปรับปรุงคุณภาพและเสริมสร้างค่านิยมทางจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคมของเด็กและเยาวชน ได้รับการพิจารณาในศาลที่มีวิธีพิจารณาเป็นพิเศษแตกต่างจากคดีธรรมดาโดยในคดีอาญาจะมุ่งด้านการค้นหาสาเหตุที่ทำให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดแล้วดำเนินการแก้ไขฟื้นฟู เพื่อปรับเปลี่ยนนิสัยและความประพฤติ ให้สามารถกลับตัวเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ ไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก มากกว่าที่จะมุ่งลงโทษเด็กเหมือนกระบวนการยุติธรรมตามปกติ ต้องคำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด จะไม่ดำเนินคดีอย่างเคร่งครัด จะเรียกบิดามารดาผู้ปกครอง มาเพื่อสอบถามข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด และจะถือว่าอายุประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญญา การศึกษา สุขภาพ นิสัย ตลอดจนสิ่งแวดล้อมมาพิจารณา โดยพิจารณาให้เด็กหรือเยาวชนได้อยู่กับครอบครัวก่อน บทบาทของผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวมิใช่เพียงแต่การตัดสินคดีตามบทบัญญัติของกฎหมายที่กำหนดให้อยู่ในอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัวเท่านั้น ผู้พิพากษาเปรียบเสมือนบิดามารดาอีกคนหนึ่งของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ดังนั้น หน้าที่จึงไม่ใช่เพียงตัดสินคดีแล้วจบ จะต้องคอยดูแลหลังจากมีคำพิพากษาแล้ว ว่าเด็กสมควรจะได้รับการลงโทษหรือลดโทษหรือไม่ เพราะเมื่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดได้เข้ามาสู่ศาลแล้ว เด็กและเยาวชนจะต้องได้รับการคุ้มครองสิทธิตามเจตนารมณ์ของการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ และตามอนุสัญญาสิทธิเด็ก

ประเด็นที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 1 กล่าวว่าคดีในศาลเยาวชนและครอบครัวกลางเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนอันเป็นอนาคตของชาติ ดังนั้น กระบวนการทำงานของศาลเยาวชนและครอบครัวตลอดจนบุคลากรในองค์กรศาลต้องมีความเหมาะสมและมีความพร้อมต่อการทำงาน

ผู้พิพากษาต้องเป็นผู้มีอัธยาศัยและความประพฤติเหมาะสมที่จะปกครองและอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชน และเป็นผู้ที่มีความรู้และความเข้าใจ ดุลพินิจในการพิพากษาต้องมีความเหมาะสมกับเด็กและเยาวชนแต่ละราย และต้องค้นหาสาเหตุที่ทำให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดแล้วดำเนินการแก้ไข ฟื้นฟู เพื่อปรับเปลี่ยนนิสัยและความประพฤติ ให้สามารถกลับตัว

เป็นพลเมืองดีของประเทศไทย ไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก มากกว่าที่จะมุ่งลงโทษเด็กเหมือนกระบวนการยุติธรรมตามปกติ

ปัญหาสังคม เช่น ความหนาแน่นของประชากร ขาดการศึกษาอบรมจากสถาบันการศึกษา การหันหลังหรือเหินห่างจากศาสนา ซึ่งทำให้ขาดสิ่งยึดเหนี่ยวทางใจ สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยที่ไม่เหมาะสม การเพิ่มขึ้นของแหล่งอบายมุข แบบอย่างที่ไม่เหมาะสมของผู้ใหญ่ ความขัดแย้งของวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมต่างประเทศที่หลั่งไหลเข้ามา การคบหาสมาคมกับเพื่อนที่มีความประพฤติไม่ดี การแพร่ระบาดของยาเสพติด การรับสื่อที่ไม่มีคุณภาพ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ รวมทั้งเกมส์ต่าง ๆ ที่สื่อถึงความรุนแรงหรือความไม่เหมาะสมทางเพศ

ปัญหาเรื่องงบประมาณ มีอย่างจำกัดในการสนับสนุนโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดให้กลับคืนเป็นคนดีสู่สังคม

ประเด็นที่ 4 แนวทางการแก้ไขควรเป็นอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 1 ว่าแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

ในการคัดเลือกผู้พิพากษา สำนักงานคณะกรรมการตุลาการควรพิจารณาคัดเลือกผู้พิพากษาที่จะไปดำรงตำแหน่งในศาลเยาวชนและครอบครัว มีความพิเศษเฉพาะด้านแตกต่างจากผู้พิพากษาอื่นและไม่ควรแต่งตั้งโยกย้ายผู้พิพากษาที่จะไปดำรงตำแหน่งในศาลเยาวชนและครอบครัวทุกปี แต่ควรจะให้ให้อยู่สักระยะหนึ่ง อย่างน้อยเป็นเวลาประมาณ 3 ปี

ในการค้นหาสาเหตุที่ทำให้เด็กและเยาวชนที่กระทำผิด มีแนวทางในการแก้ไขหลายอย่าง เช่น ก่อนพิพากษาคดีจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมพื้นฐานด้วยการบรรพชา การฝึกอบรมในค่าย การจัดกิจกรรมพัฒนา ความฉลาดทางอารมณ์ (E.Q.) และเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม (M.Q.) การจัดกิจกรรมครอบครัวสัมพันธ์ หรือฝึกวิชาชีพ เป็นต้น

เมื่อดำเนินการจนถึงที่สุดแล้ว หากเด็กและเยาวชนสามารถกลับตัวเป็นพลเมืองดี จะเป็นประโยชน์แก่ครอบครัว สังคม และประเทศไทย ศาลจะมีคำพิพากษาให้ปล่อยตัวไป ซึ่งอาจจะใช้วิธีว่ากล่าวตักเตือน แล้วมอบให้บิดามารดาจับไปหรือวางเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติของเด็กและเยาวชนไว้ก็ได้ หรืออาจจะใช้วิธีการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษ แล้ววางเงื่อนไขเพื่อคุมประพฤติไว้ ขึ้นอยู่กับอายุและพฤติการณ์เฉพาะเรื่อง เพื่อให้เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนเป็นราย ๆ ไป แต่หากเด็กและเยาวชนไม่สามารถกลับตัวเป็นพลเมืองดีได้ จำเป็นที่จะต้องมีความพิพากษาให้ส่งเด็กและเยาวชน ไปควบคุมเพื่อฝึกและอบรมในระบบปิด แต่ในกรณีที่ทำให้ความผิดที่ร้ายแรงมาก

อาจจะต้องถึงขั้นส่งไปจำคุกในเรือนจำก็เป็นได้ หลักการของศาลคือพยายามให้โอกาสเด็กและเยาวชนมากที่สุด

ในเรื่องปัญหาทางสังคม มีนโยบายในเชิงรุก คือการเข้าหาเด็กและเยาวชนตามโรงเรียนต่าง ๆ ที่อยู่ในชุมชนแออัด หรือแหล่งเสื่อมโทรมโดยมอบหมายให้ผู้พิพากษาสมทบไปตามโรงเรียนดังกล่าว พร้อมอบรมชี้แนะแนวทางการปฏิบัติตน ตลอดจนให้ทราบถึงโทษของอบายมุขและยาเสพติด เป็นต้น เนื่องจากสิ่งแวดล้อมของเด็กและเยาวชนที่อยู่ในแหล่งดังกล่าว มักจะมีอบายมุข ยาเสพติดและเพศอยู่่มาก ทำให้เด็กและเยาวชนเห็นตัวอย่างที่ไม่ดี และอยากทดลองทำดู จึงมีความเสี่ยงต่อการกระทำความผิดได้สูง การดำเนินการตามนโยบายดังกล่าวเป็นการตัดไฟแต่ต้นลม

จัดทำกิจกรรม “ค่ายคุณธรรม จริยธรรม” เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ที่พฤติกรรมไม่รุนแรง แต่ขาดความยั้งคิด ขาดระเบียบวินัย และต้องการการดูแลอย่างใกล้ชิดจากบุคคลในครอบครัว ได้รับโอกาสในการเข้าค่าย เพื่อนำหลักธรรมคำสอนทางศาสนามาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาจิตใจ เสริมสร้างจิตสำนึกที่ดี ดำรงตนอย่างมีสติสัมปชัญญะ มีคุณธรรม จริยธรรมต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติ คำนึงถึงกลับสู่สังคมและไม่หวนกลับมากระทำความผิดซ้ำ

โดยจะนำเด็กและเยาวชนที่ศาลมีคำสั่งให้เข้ารับการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมก่อนมีคำพิพากษา พร้อมทั้งพ่อแม่หรือผู้ปกครองเข้าร่วมทำกิจกรรมโดยประสานความร่วมมือกับกรมการศาสนาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กิจกรรม “ค่ายคุณธรรม จริยธรรม” เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ที่พฤติกรรมไม่รุนแรง และต้องการการดูแลอย่างใกล้ชิดจากบุคคลในครอบครัว พร้อมทั้งพ่อแม่หรือผู้ปกครองเข้าร่วมทำกิจกรรม

กิจกรรม “ค่ายอินทรีย์” เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด มีพฤติกรรมไม่รุนแรง ขาดทักษะยับยั้งตนเองมิให้กระทำความผิด สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสงบสุข และรู้จักการเสียสละเพื่อส่วนรวม

กิจกรรม “การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ และเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม” เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด มีพฤติกรรมไม่รุนแรง แต่ประสบปัญหาด้านการเลี้ยงดู และขาดพัฒนาการทางอารมณ์

กิจกรรม “ครอบครัวสัมพันธ์” เพื่อให้พ่อแม่ ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเกิดการรับรู้และเข้าใจในปัญหาของเด็กและเยาวชน ทำให้เกิดสายใยรักและความอบอุ่นในครอบครัว

ซึ่งกิจกรรมและโครงการดังกล่าวที่จัดขึ้น “ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง” มุ่งหวังจะคืนเด็กและเยาวชนที่หลงผิดกลับสู่สังคมอย่างเต็มคุณภาพ

เมื่อดำเนินการจนถึงที่สุดแล้ว หากเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดสามารถกลับตัวเป็นพลเมืองดี จะเป็นประโยชน์แก่ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ ศาลจะมีคำพิพากษาให้ปล่อยตัวไป ซึ่งอาจจะใช้วิธีว่ากล่าวตักเตือน แล้วมอบให้บิดามารดารับไปหรือวางเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติดังกล่าวของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดไว้ หรืออาจจะใช้วิธีการกำหนดโทษหรือการลงโทษ แล้ววางเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติดังกล่าวขึ้นอยู่กับอายุและพฤติการณ์เฉพาะเรื่อง เพื่อให้เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนเป็นราย ๆ ไป แต่หากเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดไม่สามารถกลับตัวเป็นพลเมืองดีได้ จำเป็นที่จะต้องมีความพิพากษาให้ส่งเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ไปควบคุมเพื่อฝึกและอบรม ในระบบปิด แต่ในกรณีที่ทำความผิดที่ร้ายแรงมาก อาจจะต้องถึงขั้นส่งไปจำคุกในเรือนจำก็เป็นได้ แต่หลักการของศาลเยาวชนและครอบครัว คือพยายามให้โอกาสเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดมากที่สุด

ควรจัดงบประมาณให้เพียงพอต่อกิจกรรม และโครงการต่าง ๆ ที่จะช่วยในการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด

กรณีศึกษาที่ 2

ประเด็นที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 2 ปัจจุบันอายุ 50 ปี เพศชาย สถานภาพสมรสแล้ว รับราชการเป็นผู้พิพากษามาเป็นเวลา 24 ปี เป็นผู้พิพากษาศาลแขวงเชียงใหม่ ในปี พ.ศ. 2530 หัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดอุบลราชธานี ในปี พ.ศ. 2541 เลขานุการศาลอุทธรณ์ภาค 2 ในปี พ.ศ. 2544 รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางในปี พ.ศ. 2547 และเป็นอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางในปี พ.ศ. 2548 มีประสบการณ์งานในศาลเยาวชนและครอบครัว เป็นผู้มีความรู้ความสามารถด้านเด็กและเยาวชน เป็นอาจารย์สอนกฎหมาย ได้รับเชิญเป็นวิทยากรในด้านคดีเด็ก เคยปฏิบัติงานด้านศาลเยาวชนมาหลายปี และเป็นรองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง และเป็นอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางต่อเนื่องกัน ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 9

ประเด็นที่ 2 ทศนะของผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางต่อการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 2 กล่าวว่า เมื่อเด็กและเยาวชนกระทำผิดจะถูกนำเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมซึ่งเริ่มตั้งแต่เจ้าพนักงานจับกุมตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 49 แห่ง

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนแล้ว เมื่อเจ้าพนักงานตำรวจจับกุมเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดแล้ว และเห็นว่าเป็นคดีเล็ก ๆ น้อย ๆ ไม่รุนแรง และผู้เสียหายไม่ยากดำเนินคดีหรือถูกขอร้องไม่ดำเนินคดี แม้คดีนั้นเป็นคดีที่ไม่อาจยอมความได้ ทางปฏิบัติเจ้าพนักงานตำรวจหรือพนักงานสอบสวนก็จะไม่ดำเนินคดีต่อไป เป็นการหันเหคดีออกจากกระบวนการยุติธรรมซึ่งเป็นกระบวนการยุติธรรมทางเลือก นอกจากผู้พิพากษา จะมีอำนาจหน้าที่พิจารณาคดี เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนกระทำความผิดแล้วยังมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ ตามมาตรา 71 ว่าไม่ว่าเวลาใดก่อนศาลชี้ขาดตัดสินคดี ให้อำนาจผู้พิพากษาเรียกจำเลยไปสอบถามเป็นการเฉพาะตัวเพื่อหยั่งทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับข้อหาและสาเหตุแห่งการกระทำความผิด ท่วงที วาจา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพิจารณาพิพากษาคดี เป็นการพูดคุยกับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเป็นการสังเกตเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดว่าเป็นอย่างไรเป็นการเฉพาะตัว ทั้งนี้เพื่อให้มีการสนทนากันในลักษณะเป็นการเอง หรือเป็นการภายในเสมือนบิดาหรือมารดาพูดกับบุตร โดยผู้พิพากษาจะต้องพยายามค้นหาสาเหตุของการกระทำความผิด และเพื่อให้ทราบว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นน่าจะกระทำความผิดหรือไม่ ดูจากบุคลิกลักษณะว่าเป็นอย่างไร จึงได้กระทำความผิด ท่วงที คำพูด ลักษณะท่าทางต่าง ๆ ที่ผู้พิพากษาจะต้องดูเพื่อเอามาประกอบการพิจารณาความผิดของเด็กว่าควรจะเป็นอย่างไร เป็นการค้นหาสาเหตุที่จะทำให้ได้ข้อมูลของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดก่อนที่จะมีการพิจารณาคดีโดยให้ทำในห้องที่เหมาะสมตามมาตรา 82 ของ พ.ร.บ. จัดตั้งศาลคดีเด็กฯ ให้อำนาจศาลเยาวชนและครอบครัว มุ่งให้ความคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด โดยคำนึงถึงสวัสดิภาพอนาคตของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดไม่พยายามขังโทษจำคุก ทั้งนี้เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้รับการฝึกอบรมในสถานอบรมของสถานพินิจ และให้คำนึงถึงบุคลิกลักษณะสุขภาพจิตของเด็กและเยาวชนให้เหมาะสม เพื่อให้เด็กและเยาวชนกลับตนเป็นพลเมืองดียิ่งกว่าการลงโทษ เป็นการมุ่งแก้ไขเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดและ มาตรา 95 ของ พ.ร.บ. จัดตั้งศาลคดีเด็กฯ ที่ให้ความคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดให้กลับตนเป็นคนดี ในขณะเดียวกัน มาตรา 95 ให้อำนาจผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวที่จะคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนด้วยการชะลอการพิพากษาแล้วปล่อยตัวเด็กและเยาวชนชั่วคราวหรือส่งไปฝึกอบรมยังสถานที่ที่หนึ่งก่อน หากเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้รับการแก้ไข บำบัด พื้นฟู จนเห็นว่าสามารถกลับคืนสู่สังคมได้ จึงค่อยมาดำเนินการพิพากษาคดีคือยังไม่ตัดสินคดีให้ส่งเด็กและเยาวชนไปรับการแก้ไข บำบัดพื้นฟู ก่อนแล้วค่อยมาดูว่าควรจะตัดสินคดีอย่างไร ดูหลังจากที่เด็กและเยาวชนได้รับการแก้ไขแล้วค่อยมาพิจารณากันใหม่อีกครั้ง เน้นให้ใช้มาตรา 95 ของ พ.ร.บ. จัดตั้งศาลคดีเด็กฯ ให้มากที่สุด คือการชะลอการพิจารณาคดี เมื่อเด็กถูกเข้ามาในกระบวนการของ

ศาลฯแล้วต้องได้รับความคุ้มครองสิทธิอย่างเต็มที่ เพราะเจตนารมณ์ของศาลเพื่อคุ้มครอง แก้ไข
เด็กให้กลับตัวเป็นคนดี ไม่กลับไม่กระทำผิดซ้ำอีก

ประเด็นที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด
ของศาลเยาวชนและครอบครัว

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 2 เห็นว่าปัญหาและอุปสรรคในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน
ที่กระทำผิดของศาลเยาวชนและครอบครัว ผู้พิพากษาส่วนใหญ่มุ่งที่จะพิพากษาลงโทษเด็กและ
เยาวชนตามปกติโดยไม่ดูว่าเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดมาสู่กระบวนการของศาลแต่ละคนมีพื้นฐาน
กระทำความผิดไม่เหมือนกัน ส่วนใหญ่ผู้พิพากษาก็ส่งไปในแนวที่เคยปฏิบัติกันมา เนื่องจากผู้
พิพากษาส่วนใหญ่ ยังขาดความรู้ในการแก้ไข บำบัด พื้นฟู เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดว่าควรจะ
เป็นอย่างไร จะต้องพิจารณาเป็นกรณี ๆ ไป ทำให้เด็กและเยาวชนไม่ได้รับการแก้ไขที่ถูกจุด
ถูกประเด็น ก็ได้รับการคุ้มครองตามสิทธิเพียงบางส่วน คือตัดสินใจไปตามบทกฎหมายที่บัญญัติไว้
เท่านั้น ไม่ได้ให้ความคุ้มครองสิทธิเด็กอย่างเต็มที่ ใช้เวลาสอบถามเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด
เพียงระยะสั้น ๆ ในห้องพิจารณา ทำให้ไม่สามารถลงในรายละเอียดการวิเคราะห์สภาพปัญหาของ
เด็กและเยาวชนเพื่อกำหนดแนวทางแก้ไขได้อย่างสมบูรณ์ การลงโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็ก
และเยาวชนจึงเป็นการใช้ประสบการณ์ขององค์คณะผู้พิพากษาเป็นดุลพินิจและคล้ายคลึงกันไป
ทุกคดี เด็กและเยาวชนจึงไม่ได้รับการแก้ไขเป็นรายบุคคลและไม่ได้รับการแก้ไขให้ตรงกับสาเหตุ
ของการกระทำผิด ผู้พิพากษาส่วนใหญ่ ไม่มีเวลา เช่น เด็กนักเรียนยกพวกตีกัน ขบถชิง ซึ่งไม่ได้
รับการแก้ไข เพราะว่าจะเรียกเด็กมาแล้วส่งไปคุมประพฤติ โดยไม่ได้นำเด็กเหล่านี้ มาแก้ไข โดย
เอาไปฝึกอาชีพ เด็กจะได้รับการคุ้มครองแก้ไข พื้นฟู ไม่ให้เด็กกระทำผิดซ้ำ เอาไปคุมประพฤติ
แล้วตัดสินใจปล่อยเด็ก ซึ่งไม่ได้รับการแก้ไข เด็กก็จะกลับมากระทำผิดซ้ำอีก ซึ่งแก้ไขไม่ตรงจุด ไม่ได้
นำมาตรา 95 ของ พ.ร.บ.จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวมาใช้ เช่น การลักทรัพย์ ต้องเอาเด็กไป
ฝึกอาชีพ ให้มีอาชีพ ดูว่าเด็กทำความผิดไปเพราะความยากจนหรือเพราะตามเพื่อน ก็ต้องค้นหา
สาเหตุและเอาเด็กไป แก้ไข พื้นฟู ไปฝึกอาชีพ ถ้าทำไปเพราะความยากจน ดูสาเหตุ แต่ลักทรัพย์
ตามเพื่อน ให้แยกเด็กออกจากเพื่อน ให้พ่อแม่เข้ามามีส่วนร่วม ให้ระยะเวลา 5-7 เดือน แล้วปล่อย
ตัว เด็กก็จะได้รับการแก้ไขที่ตรงจุด ทำให้เด็กและเยาวชนได้รับการคุ้มครองสิทธิตามเจตนารมณ์
ของศาลเยาวชนและครอบครัว

ศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นการพิจารณาพิพากษากระบวนการยุติธรรมทางเลือก
ผู้พิพากษาสามารถใช้ดุลพินิจในการพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดได้ ว่าจะให้เด็ก
และเยาวชนไปคุมประพฤติก่อน แล้วค่อยมาดูผลก่อน หรือสืบค้นหาสาเหตุแห่งการกระทำผิดของ

เด็กและเยาวชน เด็กและปล่อยตัวเด็กไปโดยไม่มีเงื่อนไขโดยเป็นทางเลือก โดยใช้มาตรา 95 ของ พ.ร.บ. จัดตั้งศาลฯ

ผู้พิพากษาสมทบยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการแก้ไข ฟื้นฟู เด็กและเยาวชน เนื่องจากงานส่วนตัวผู้พิพากษาบางท่านยังขาดความรู้ และหลักวิชาการ รวมทั้งความสนใจของผู้พิพากษาแต่ละคน ไม่เหมือนกัน ทำให้การทำงานไม่ไปในทิศทางเดียวกัน การดำเนินงานในการแก้ไข ฟื้นฟู ไม่ได้มีการกำหนดไว้ในกฎหมาย และผู้พิพากษาสมทบบางคนก็ไม่มีเวลาให้กับการทำงาน เนื่องจากบางคนเป็นนักธุรกิจ

ผู้พิพากษายังขาดความร่วมมือจากองค์กรภายนอก ไม่เห็นความสำคัญของศาลเยาวชนและครอบครัวว่าจะแก้ไขปัญหาลูกและเยาวชนได้จริง ไม่ให้การสนับสนุนในการแก้ไขปัญหาปล่อยให้เป็นไปตามกฎหมายไม่ได้เข้ามาช่วยกันหาวิธีแก้ไขเด็กและเยาวชนอย่างจริงจัง ปล่อยให้เป็นไปตามระบบของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

เรื่องคำพิพากษาของศาลเยาวชนและครอบครัวจะต้องระบุถึงสภาพปัญหา สาเหตุของการกระทำผิด แนวทางแก้ไข และวิธีการแก้ไขให้ชัดเจน เพื่อให้สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนนำไปปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งได้ถูกต้อง

เรื่องขาดเงินงบประมาณมาสนับสนุนการดำเนินงานโครงต่าง ๆ ของศาลเยาวชนและครอบครัวที่จะคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดให้สำเร็จ

ประเด็นที่ 4 แนวทางการแก้ไขควรเป็นอย่างไร

1. การคัดเลือกผู้พิพากษาที่มีความรู้ ความเข้าใจในสิทธิเด็กและเยาวชน คุณสมบัติของผู้พิพากษาที่จะมาปฏิบัติหน้าที่ไม่ได้รับการอบรมมาเฉพาะสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ในศาลเยาวชนและครอบครัวทำให้ไม่มีความรู้ความเข้าใจ ควรจะต้องมีการอบรมผู้พิพากษาที่จะมาปฏิบัติงานในศาลเยาวชนและครอบครัวให้มีความรู้ความเข้าใจในระบบงานของศาลเยาวชนและครอบครัวในเรื่องสิทธิเด็กให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเพื่อจะให้ความคุ้มครองสิทธิกับเด็กอย่างเต็มที่ที่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของ พ.ร.บ. จัดตั้งศาลฯ เพราะเด็กและเยาวชนไม่เหมือนกับผู้ใหญ่

2. ศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นการพิจารณาพิพากษากระบวนการยุติธรรมทางเลือก เพราะฉะนั้นผู้พิพากษาสมาชิกที่จะใช้ดุลพินิจในการพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดคือต้องสืบค้นหาสาเหตุแห่งการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน โดยผู้พิพากษาและผู้พิพากษาสมทบซึ่งเป็นองค์คณะต้องได้รับการอบรมวิชาการในด้านสังคมสงเคราะห์และด้านจิตวิทยา โดยให้ผู้พิพากษาใช้มาตรา 95 ของ พ.ร.บ. จัดตั้งศาลฯ มาคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนให้มาก

3. ในการคัดเลือกผู้พิพากษาสมทบไม่ควรพิจารณาเรื่องฐานะอย่างเดียว แต่ควรพิจารณาถึงความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในการคุ้มครองสิทธิเด็ก ซึ่งผู้พิพากษาสมทบบางคนก็มีความสามารถและฐานะ

4. ให้สังคมภายนอกรับรู้บทบาทของศาลเยาวชนและครอบครัวว่าเป็นอย่างไร สามารถที่จะให้ความคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้จริง เพราะสังคมภายนอกมองว่าไม่ได้แก้ไขเด็ก และเยาวชนที่กระทำผิดได้จริง ให้เข้ามารับรู้ศาลเยาวชนและครอบครัวได้มีบทบาทอะไรบ้างในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด จะได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เด็ก และเยาวชนที่กระทำผิด

5. คำพิพากษาของศาลเยาวชนและครอบครัวจะต้องระบุถึงสภาพปัญหา สาเหตุของการกระทำผิด แนวทางแก้ไข และวิธีการแก้ไขให้ชัดเจน เพื่อให้สถานพินิจและคุ้มครองเด็ก และเยาวชนนำไปปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งได้ถูกต้อง

6. เงินงบประมาณมาสนับสนุนการดำเนินงานโครงต่าง ๆ ของศาลเยาวชนและครอบครัวที่จะคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดให้สำเร็จ

กรณีศึกษาที่ 3

ประเด็นที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 3 ปัจจุบันอายุ 47 ปี เพศชาย สถานภาพสมรสแล้ว รับราชการเป็นผู้พิพากษามา 21 ปีเป็นผู้พิพากษาศาลแขวงดุสิต เป็นผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ผู้พิพากษาศาลอาญากรุงเทพใต้ เป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนมาหลายปี ปัจจุบันดำรงตำแหน่งรองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

ประเด็นที่ 2 ทักษะของผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางต่อการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 3 กล่าวว่า บทบาทของของผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวต่อการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดยังถูกจำกัดหรือติดขัดอยู่กับ พ.ร.บ. จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว โดยมองว่า บทบาทภาระหน้าที่อยู่ที่การพิจารณาคดีเท่านั้น แต่แท้จริงแล้วบทบาทของผู้พิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัวในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ยังมีทั้งบทบาทก่อนศาลมีคำพิพากษาในเรื่องของการค้นหาสาเหตุที่เด็กและเยาวชนกระทำผิด โดยอาศัยบุคคลลักษณะทั่วทั้ง วาจาและสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด กระบวนการพิจารณาที่ไม่เคร่งครัด

และหลังจากมีคำพิพากษาคัดสินคดีไปแล้ว ให้ผู้พิพากษามีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวให้ค้ำถึงสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ซึ่งควรจะได้รับการฝึกอบรม สั่งสอนและสงเคราะห์ให้กลับตัวเป็นคนดี ยิ่งกว่าการที่จะลงโทษ และในการพิพากษาคดีนั้นให้ศาลค้ำถึงบุคลิกลักษณะ สุขภาพ และภาวะแห่งจิตของเด็กและเยาวชนซึ่งแตกต่าง ๆ เป็นราย ๆ ไปสามารถซึ่งจะทำให้สามารถครอบคลุมการคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดทั่วถึงมากยิ่งขึ้น เช่น ครอบคลุมเรื่องสิทธิเด็กตามกฎหมายประเทศไทย เป็นต้น และเมื่อผู้พิพากษามีมุมมองเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดตั้งแต่เริ่มกระบวนการพิจารณา ก็จะส่งผลต่อคำพิพากษาในเรื่องการคุ้มครองสิทธิเด็กอีกด้วย

ประเด็นที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด
ของศาลเยาวชนและครอบครัว

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 3 กล่าวว่า ปัญหาและอุปสรรคในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดของศาลเยาวชนและครอบครัวการ คือผู้พิพากษาที่ปฏิบัติงานในศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ขาดการเอาใจใส่อย่างจริงจังจากผู้พิพากษาที่จะมาปฏิบัติงานในศาลเยาวชนและครอบครัวในเรื่องของการคุ้มครองสิทธิเด็ก การขาดการประสานงานหรือความร่วมมืออย่างบูรณาการแบบองค์รวมขององค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการคุ้มครองสิทธิเด็ก ทำให้ปัญหาในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนไม่ได้รับการแก้ไขที่ถูกต้อง คือเด็กได้รับการคุ้มครองแต่แก้ไขปัญหามิถูกต้อง

ประเด็นที่ 4 แนวทางการแก้ไขควรเป็นอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 3 กล่าวว่า แนวทางการแก้ไขควรสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดอย่างจริงจังและต่อเนื่องกับบุคลากรในทุกระดับชั้น ตั้งแต่เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานอยู่ในศาลเยาวชนและครอบครัว ไม่ใช่ปฏิบัติไปตามหน้าที่ ควรจะต้องมีความเข้าใจ และเข้าถึงปัญหาว่าเด็กและเยาวชนกระทำผิด เนื่องจากสาเหตุอะไร และควรจะมีความรู้ในเรื่องการคุ้มครองสิทธิเด็กให้มาก เพื่อจะได้ให้ความคุ้มครองกับเด็กและเยาวชนตามกฎหมายที่บัญญัติได้อย่างแท้จริงและเต็มที่และถูกต้อง

ควรสร้างการประสานงานและความร่วมมือกับองค์กรที่เกี่ยวข้อง เป็นการสร้างความร่วมมือแบบเครือข่ายที่สามารถติดต่อและประสานงานได้ดี ดำเนินนโยบายไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อจะได้มีการประสานงานและได้รับความร่วมมือกันอย่างดี เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดได้รับการคุ้มครองสิทธิตามกฎหมาย

ควรจัดให้มีการเผยแพร่ความรู้เรื่องการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดแก่ภาคประชาชน และองค์กรเอกชนให้มาก โดยการประชาสัมพันธ์ แนะนำศาลเยาวชน

และครอบครัวให้เป็นที่รู้จัก และแนะนำสิทธิของเด็กและเยาวชนที่กฎหมายกำหนดไว้ว่ามีอะไรบ้าง เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับถึงสิทธิของเด็กว่ามีอะไรบ้าง จะได้รู้ว่าสิทธิของเด็กและเยาวชนมีอะไรบ้าง

ควรจัดให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลเรื่องการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ในเรื่องสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดว่ามีอะไรบ้างที่จะต้องรู้ เมื่อมีกรณีที่เด็กและเยาวชนได้กระทำความผิดและต้องเข้ามาสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว

ควรจัดให้มีระบบการส่งต่อเด็กและเยาวชนไปยังองค์การอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้รับการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เป็นการช่วยเหลือเด็กให้กลับตัวเป็นคนดีต่อไปให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยกันดูแล แก้ไข

กรณีศึกษาที่ 4

ประเด็นที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 4 ปัจจุบันอายุ 46 ปี เพศชาย สถานภาพสมรสแล้ว รับราชการเป็นผู้พิพากษามาเป็นเวลา 20 ปี เป็นผู้พิพากษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532 และในปี พ.ศ. 2545 เป็นผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดเพชรบูรณ์แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว เป็นประธานคณะทำงานเรื่องการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อพิจารณาดำเนินการจัดตั้งคณะผู้พิพากษาสมทบในภาค 7 ได้รับรางวัลไกล่เกลี่ยดีเด่น เป็นวิทยากรโครงการเด็กและเยาวชน เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในเด็กและเยาวชน มีความรู้ความสามารถ ได้รับเชิญเป็นวิทยากรเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ปัจจุบันดำรงตำแหน่งรองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

ประเด็นที่ 2 ทักษะของผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางต่อการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 4 กล่าวว่า ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว มีความสำคัญต่อการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเป็นอย่างมาก เนื่องจากพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มีความมุ่งหมายคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดโดยให้อำนาจผู้พิพากษาตั้งแต่อ่อนคดีขึ้นสู่ศาลจนถึงหลังศาลพิพากษา ตลอดจนแนวทางของศาลเยาวชนและครอบครัวทั่วประเทศก็มุ่งที่จะคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด โดยให้ผู้พิพากษาสามารถใช้กระบวนการก่อนศาลมีคำพิพากษา เพื่อให้โอกาสแก่เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดมีโอกาสปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมเพื่อกลับคืนสู่สังคมได้

โดยตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ ซึ่งผู้ที่มีบทบาททำให้งานด้านนี้ดำเนินไปได้ด้วยดีคือ ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการคุ้มครองตามเจตนารมณ์ของ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ

ประเด็นที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดของศาลเยาวชนและครอบครัว

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 4 กล่าวว่าปัญหาและอุปสรรค คือ การสร้างความรู้ความเข้าใจของผู้พิพากษาต่อแนวความคิดคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ซึ่งปัจจุบันได้รับการแก้ไขโดยการจัดอบรมผู้พิพากษาก่อนที่จะปฏิบัติหน้าที่ในศาลเยาวชนและครอบครัว และผู้บริหารศาลเยาวชนและครอบครัวจะเข้าไปสร้างความรู้ความเข้าใจและให้คำปรึกษาแก่ผู้พิพากษา และคอยควบคุมดูแลการปฏิบัติงานโดยมีแผนยุทธศาสตร์ของศาลเยาวชนและครอบครัววางกรอบการปฏิบัติงานอีกชั้นหนึ่งซึ่งได้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของศาลเยาวชนและครอบครัวแล้ว เป็นแนวทางในการกำหนด ทิศทางในการปฏิบัติงานให้เหมือนกันทั่วประเทศ ส่วนปัญหาในปัจจุบันคือการขาดงบประมาณในการทำกิจกรรมเพื่อคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ทำให้โครงการต่าง ๆ ยังไม่อาจทำได้เต็มตามแผนงานที่วางไว้ และบุคลากรไม่เพียงพอกับปริมาณงานที่เพิ่มมากขึ้น เพราะผู้พิพากษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนโดยตรง

ประเด็นที่ 4 แนวทางการแก้ไขควรเป็นอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 4 กล่าวว่า สำนักงานศาลยุติธรรมควรจัดให้มีการอบรมผู้พิพากษาก่อนที่จะปฏิบัติหน้าที่ในศาลเยาวชนและครอบครัวให้มีความรู้ ความเข้าใจในระบบงานศาลเยาวชนและครอบครัวมากขึ้นกว่านี้

ศาลเยาวชนและครอบครัวได้รับอนุมัติให้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ของศาลเยาวชนและครอบครัวแล้วเพื่อเป็นแนวทางเดียวกันอย่างเป็นเอกภาพทั่วประเทศ หมายความว่า ระบบต่อเนื่อง

รัฐควรให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานของศาลเยาวชนและครอบครัวให้มากขึ้น โดยสนับสนุนงบประมาณ และบุคลากรให้เพียงพอกับการปฏิบัติงานเพราะเป็นผู้มีบทบาทต่อการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนโดยตรงเนื่องจากผู้พิพากษาและบุคลากรที่มาปฏิบัติงานในศาลเยาวชนและครอบครัวมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อคดีที่ขึ้นมาสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวซึ่งมีปริมาณเพิ่มขึ้นทุกปี

กรณีศึกษาที่ 5

ประเด็นที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 5 ปัจจุบันอายุ 52 ปี เพศหญิง สถานภาพสมรสแล้ว รับราชการเป็นผู้พิพากษามาเป็นเวลา 27 ปีเป็นผู้พิพากษาศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง ในปี พ.ศ. 2528 เป็นผู้พิพากษาศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดอุบลราชธานี ในปี พ.ศ. 2529 เป็นผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ในปี พ.ศ. 2539 เป็นผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ในปี พ.ศ. 2540 เป็นรองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ในปี พ.ศ. 2546 เป็นอธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่งธนบุรี ในปี พ.ศ. 2547 ปัจจุบันดำรงตำแหน่งรองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

ประเด็นที่ 2 ทศนะของผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางต่อการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 5 กล่าวว่า การพิจารณาคดีของผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวไม่ได้คำนึงถึงเฉพาะพฤติการณ์แห่งคดีหรือการกระทำผิดเท่านั้น แต่จะต้องนำเอาประวัติ ภูมิหลัง สภาพแวดล้อม และครอบครัว ของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดมาพิจารณาประกอบเพื่อกำหนดวิธีการที่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด เป็นรายบุคคลแต่ละรายไปโดยดูว่าเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด เป็นอย่างไร จนถึงสาเหตุการกระทำผิด และมากำหนดวิธีการที่เหมาะสมกับความผิดของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ซึ่งจะเป็นการคุ้มครองสิทธิเด็กให้ได้รับประโยชน์ตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย จึงไม่เน้นการลงโทษ แต่มุ่งให้โอกาสแก่เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดได้รับการแก้ไข ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และมีมาตรการใช้มาตรา 95 ตาม พ.ร.บ. จัดตั้งศาลเยาวชนฯ เพื่อชะลอการพิจารณาพิพากษาคดี เพื่อให้โอกาสแก่เด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ได้รับการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เพื่อให้เข้าสู่กิจกรรมในการแก้ไขก่อน เพื่อเป็นการปรับพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนก่อนที่จะมีการพิจารณาพิพากษาคดี รวมทั้งมีมาตรการในการติดตามประเมินผลการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมภายหลังจากมีคำพิพากษาคดี เช่น มีการกำหนดระยะเวลาฝึกอบรมขั้นต่ำ ขั้นสูงให้แก่เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดด้วย เป็นการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดให้ได้รับความยุติธรรมตามกฎหมาย

ประเด็นที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดของศาลเยาวชนและครอบครัว

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 5 กล่าวว่า ปัญหาและอุปสรรคในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดของศาลเยาวชนและครอบครัว คือ

1. การขาดการมีส่วนร่วมของครอบครัวและสังคมในการแก้ไขเยียวยาพฤติกรรมเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด คือครอบครัวไม่ได้ให้ความร่วมมือในการแก้ไขเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดปล่อยให้ไปไปตามกฎหมายไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการที่จะช่วยกันแก้ไขปัญหานี้ เนื่องจากเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดมาจากสังคม และครอบครัวที่เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดอยู่ด้วย

2. ทักษะคติของสังคมต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดไม่เปิดโอกาสให้เด็กกลับตัวไม่ได้เป็นการยอมรับของสังคม คือสังคมไม่ยอมรับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดและถูกคุมประพฤติหรือได้รับการแก้ไข บำบัด สังคมไม่ยอมรับและถือว่าเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเป็นคนไม่ดีที่อยู่ในสังคม และไม่เป็นที่ยอมรับให้เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดนั้นมีปมด้อยติดตัว

3. สภาพครอบครัว สังคม และเศรษฐกิจ ทำให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดมากขึ้น เนื่องจากสภาพครอบครัว ที่มีฐานะยากจน และอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีการทำผิดให้เห็นจนเป็นเรื่องปกติ เพราะว่าฐานะยากจน จึงไม่มีทางเลือกเลี้ยง ผู้ใหญ่ในสังคมก็หล่อหลอมความผิดให้เด็กและเยาวชนซึมซับความผิดนั้น จนเห็นเป็นเรื่องธรรมดา

4. ขาดการศึกษาอบรมหรือไม่ได้รับการเอาใจใส่ดูแลจากครอบครัวที่จะให้มีทัศนคติต่อชีวิตที่ถูกต้อง เนื่องมาจากฐานะทางครอบครัว และสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ทำให้พ่อแม่ไม่มีเวลา เลี้ยงดู อบรม และให้การศึกษาก็ได้

5. การแยกสถานพินิจและคุ้มครองเด็กออกจากศาลเยาวชนและครอบครัว ทำให้นโยบายการบริหารงานในการแก้ไขปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเด็กและเยาวชนไม่สอดคล้องเชื่อมโยงกัน ควรให้สถานพินิจและคุ้มครองเด็กออกจากศาลเยาวชนและครอบครัว อยู่ในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม เพื่อให้นโยบายการบริหารงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ประเด็นที่ 4 แนวทางการแก้ไขควรเป็นอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 5 กล่าวว่าแนวทางการแก้ไข คือ

1. ให้ครอบครัวและสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขเยียวยาพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด คือให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นกิจกรรมแก้ไข เยียวยา เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดรู้สึกว่ามีตัวตน มีครอบครัวเข้ามาทำกิจกรรม ไม่ใช่ปล่อยปละเป็นหน้าที่ของหน่วยงานรัฐที่จะเข้ามาทำหน้าที่เท่านั้น เช่น จัดกิจกรรมประชุมกลุ่มเพื่อเยียวยาแก้ไข

2. สังคมควรให้โอกาสแก่เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดมากกว่าที่เป็นอยู่ เช่น รับเด็กและเยาวชนกลับเข้ารับการศึกษาศึกษา สังคมควรจะให้โอกาสเพราะเมื่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้รับการแก้ไข เยียวยา แล้ว สถานศึกษาควรที่จะรับเด็กและเยาวชนนั้นไปเรียนหนังสือต่อ จะทำให้เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดรู้สึกว่าจะถูกทอดทิ้ง

3. ครอบครัวต้องให้ความรัก ความอบอุ่นแก่บุตรหลานให้มาก รัฐต้องแก้ไขปัญห เศรษฐกิจและสังคมที่เป็นอยู่ เพราะว่าเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด มาจากสาเหตุที่ครอบครัวมีฐานะยากจน พ่อแม่ไม่มีเวลา ที่จะให้ความรัก ความอบอุ่นได้เพียงพอ จึงทำให้เด็กและเยาวชนหาทางออก โดยการติดเกม ติดเพื่อนที่เกเร รัฐต้องแก้ปัญหานี้เพื่อลดสาเหตุการกระทำ ความผิดของเด็กและเยาวชน เช่น ปัญหาเด็กติดเกมที่รุนแรง ยาเสพติดที่แพร่หลาย สื่อลามกต่าง ๆ

4. ให้การศึกษาอบรมให้เด็กและเยาวชนมีทัศนคติที่ดีและถูกต้อง เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ให้เข้าใจในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา

5. ให้สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลับไปอยู่ในความดูแลของศาลเยาวชนและครอบครัว เพื่อสามารถประสานงานได้อย่างใกล้ชิดและกำหนดนโยบายให้เป็นหน้าที่ บทบาทของผู้พิพากษาสมทบที่จะเข้าไปดูแลเด็กและเยาวชนเป็นรายบุคคลได้อย่างใกล้ชิด เพื่อให้เด็กและเยาวชนกลับไปอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างไม่ก่อปัญหาอีก

กรณีศึกษาที่ 6

ประเด็นที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 6 ปัจจุบันอายุ 49 ปี เพศหญิง สถานภาพสมรสแล้ว รับราชการเป็นผู้พิพากษามาเป็นเวลา เวลา 22 ปี เป็นผู้พิพากษาดังแต่ปี พ.ศ. 2530 และเป็นผู้พิพากษาหัวหน้าศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลาในปี 2532 เป็นผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดอุบลราชธานี ในปี พ.ศ. 2542 เป็นผู้พิพากษานักชี้ขาดระหว่างประเทศ เป็นรองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางในปี พ.ศ. 2549 เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถมากในเรื่องเด็กและเยาวชน เป็นอาจารย์สอนกฎหมายในมหาวิทยาลัย เป็นวิทยากรบรรยายเรื่องกฎหมายต่าง ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 8

ประเด็นที่ 2 ทัศนะของผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางต่อการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 6 กล่าวว่าตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว กำหนดให้ผู้พิพากษาสามารถนำกฎหมายมาปรับใช้ได้ โดยดูจากบุคลิกลักษณะ ท่าทาง วาจา พฤติการณ์แห่งคดี ประวัติ ภูมิหลัง สภาพแวดล้อมและครอบครัว นำมาปรับใช้ เพื่อประกอบการพิจารณา มีปัญหาผู้พิพากษาที่ไม่ดำรงตำแหน่งในศาลเยาวชนและครอบครัวไม่ได้ ใช้บทบาทของผู้พิพากษาในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดได้อย่างเต็มที่ มีข้อจำกัด

1. ในระบบการคัดเลือกผู้พิพากษาที่จะมาดำรงตำแหน่งในศาลเยาวชนและครอบครัว คือผู้พิพากษาคควรมีคุณสมบัติพิเศษเพราะจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ เด็กและเยาวชน ระบบงานศาลเยาวชนและครอบครัวว่ามีความแตกต่างจากศาลธรรมดาทั่วไป แต่ในปัจจุบันทางสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการตุลาการ แทบไม่ให้ความสำคัญ เป็นการจัดตั้งตามอาวุโส ไม่ได้สนใจ แต่งตั้งตามบัญชีโยกย้าย ผู้พิพากษาที่มาดำรงตำแหน่งมาตามทีสำนักงานศาลจัดให้มา

2. ในการฝึกอบรม ในการดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว ไม่มีหลักสูตร สร้างความรู้ ความเข้าใจให้ผู้พิพากษาที่จะปฏิบัติหน้าที่ในศาลเยาวชนและครอบครัว ในเรื่องการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดอย่างจริงจัง ความรู้ความเข้าใจเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ยังขาดอีกมาก จะต้องมีการอบรมอีกมาก

ประเด็นที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดของศาลเยาวชนและครอบครัว

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 6 กล่าวว่าปัญหาและอุปสรรคในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดของศาลเยาวชนและครอบครัว คือให้เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดได้มีโอกาสแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เหมาะสมกับเด็กและเยาวชน ให้เด็กและเยาวชนกลับตนมาเป็นคนดี ซึ่งเด็กและเยาวชนไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธินี้อย่างเต็มที่รับแค่บางส่วน ตามที่กฎหมายกำหนดไว้

1. นโยบายการดำเนินงานของศาลเยาวชนและครอบครัว คือนโยบายที่จะให้มีกระบวนการทัศนใหม่ในการทำงานของศาลเยาวชนและครอบครัว ได้มีการประชุม อบรม และเผยแพร่แนวคิด เพื่อจะนำกระบวนการทัศนใหม่ในการทำงานของศาลเยาวชนและครอบครัว มาเพื่อให้ศาลเยาวชนทั่วประเทศนำไปปรับใช้ในศาล และได้มีการขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก และได้รับการสนับสนุน แต่พอเปลี่ยนผู้บริหารใหม่ นโยบายนี้ไม่ใช่แล้ว เงินที่หน่วยงานภายนอกให้การสนับสนุนมาก็ต้องคืน เพราะว่ามันนโยบายเรื่องกระบวนการทัศนใหม่ไม่ได้นำมาใช้แล้ว นโยบายเปลี่ยนแปลงไปตามผู้บริหารศาลเยาวชนและครอบครัวตลอดเวลา ประกอบกับผู้บริหาร ที่เข้ามาทำงานจะอยู่ในช่วงเวลาสั้น ๆ ไม่มีตัวนโยบาย หรือนโยบายต่อจากผู้บริหารคนก่อน ที่เป็นโครงสร้างจากการปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิพากษา และผู้พิพากษาสมทบ

2. ขาดการฝึกอบรมเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในกระบวนการทำงานเพื่อการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งหลักสูตรของ ผู้พิพากษา และผู้พิพากษาสมทบ

3. ขาดการประสานความร่วมมือ จากองค์กรภายนอก เช่น ครอบครัว สถาบันการศึกษา หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ในส่วนราชการ ศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นตัวกลางที่ดีที่สุด ทำหน้าที่

ในการให้ความคุ้มครองสิทธิแก่เด็กและเยาวชนที่กระทำผิด การทำงานร่วมกับองค์กรภายนอกหลายฝ่าย มีการจำกัดไม่ให้เกิดการประสานความร่วมมือ เพราะจะต้องวางตัวเป็นกลาง ไม่เปิดกว้างให้องค์กรภายนอกเข้ามาช่วยแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เด็กที่กระทำผิดอย่างจริงจังต่อเนื่องและเป็นระบบ

4. ศาลเยาวชนและครอบครัวจะต้องเป็นศาลชำนาญพิเศษอย่างจริง ๆ ที่มีระบบหลักเกณฑ์ คือสร้างผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ จริง ๆ ผู้พิพากษาที่มาดำรงตำแหน่งให้อยู่ในสายงานศาลเยาวชนและครอบครัวได้เฉพาะ ให้ดำรงตำแหน่งและสามารถก้าวหน้าในตำแหน่งโดยไม่ต้องโยกย้ายไปตามวาระ

5. ขาดการสนับสนุน การจัดงบประมาณจากสำนักงานศาลยุติธรรมมาดำเนินการในเรื่องการให้ความคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

ประเด็นที่ 4 แนวทางการแก้ไขควรเป็นอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 6 กล่าวว่า แนวทางการแก้ไขคือ

1. สำนักงานศาลยุติธรรมควรกำหนดนโยบาย ในการดำเนินงานของศาลเยาวชนและครอบครัวควรกำหนดไว้ให้ชัดเจน ว่ามีแผนยุทธศาสตร์ให้ศาลเยาวชนและครอบครัวดำเนินงานไปตามนโยบายดังกล่าวโดยกำหนดลงมาให้ดำเนินงานโดยไม่ต้องเป็นไปตามนโยบายของผู้บริหาร ซึ่งปัจจุบันนี้ ทางสำนักงานศาลยุติธรรม ได้ให้ศาลเยาวชนและครอบครัวจัดทำแผนยุทธศาสตร์ขึ้นมาเพื่อให้ศาลเยาวชนและครอบครัวทั่วประเทศได้ดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกันทั่วประเทศ ซึ่งกำหนดไว้เป็นเวลา 5 ปี (2552-2556)

2. จัดการอบรมสร้างความรู้ ความเข้าใจ เรื่องให้บุคลากรที่จะมาปฏิบัติงานในศาลเยาวชนและครอบครัว ตั้งแต่ระดับผู้บริหารศาลฯ ผู้พิพากษา ผู้พิพากษาสมทบ โดยกำหนดหลักสูตร ให้มีความชัดเจน ครอบคลุม เนื้อหาสาระที่จะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานในทุก ๆ ด้าน

3. สำนักงานศาลยุติธรรมต้องให้การสนับสนุนให้ศาลเยาวชนและครอบครัว ทำงานประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ได้อย่างเป็นระบบและครบวงจร

4. จะต้องสร้างระบบศาลเยาวชนและครอบครัวให้เป็นศาลชำนาญพิเศษอย่างจริง ๆ ที่มีระบบหลักเกณฑ์ คือสร้างผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ จริง ๆ ผู้พิพากษาที่มาดำรงตำแหน่งให้อยู่ในสายงานศาลเยาวชนและครอบครัวได้เฉพาะ

5. ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอในการดำเนินงานเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

กรณีศึกษาที่ 7

ประเด็นที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 7 ปัจจุบันอายุ 53 ปี เพศชาย สถานภาพสมรสแล้ว ราชการเป็นผู้พิพากษามาเป็นเวลา 24 ปี เป็นผู้พิพากษาดังแต่ปี พ.ศ. 2538 และเป็นผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเด็กจังหวัดอำนาจเจริญแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ในปี พ.ศ. 2537 เป็นผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเด็กจังหวัดสุราษฎร์ธานีแผนกคดีเยาวชน ในปี พ.ศ. 2541 เป็นรองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง เป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจในปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 8

ประเด็นที่ 2 ทศนะของผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางต่อการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 7 กล่าวว่าบทบาทของผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นไปตาม พ.ร.บ. จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2524 ซึ่งขั้นตอนในการดำเนินก็จะมุ่งเน้นไปที่การคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด นับตั้งแต่การจับกุม ควบคุม การสอบสวน การพิจารณาคดี ตลอดจนภายหลังมีคำพิพากษา แต่เนื่องจากปัจจุบันนี้ปัญหาทางสังคมมีมากทำให้เด็กและเยาวชนหลงผิดและมีการใช้เด็กเป็นเครื่องมือก่ออาชญากรรมมากขึ้น ผู้พิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัว จึงจำเป็นต้องเปลี่ยนแนวคิดจากการตั้งรับเฉพาะเมื่อเด็กและเยาวชนกระทำความผิดแล้วพิจารณาพิพากษาคดีด้วยความเที่ยงธรรมเพียงประการเดียว เป็นการดำเนินภารกิจในเชิงรุกเพื่อวางแนวทางในการป้องกันแก้ไขปัญหาก่อนที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิด รวมทั้งการบำบัดฟื้นฟูร่างกายและจิตใจของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดให้มีโอกาสกลับคืนสู่สังคมด้วยเส้นทางชีวิตใหม่ที่พึงประสงค์และเป็นปกติสุข โดยผู้พิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัว จำเป็นต้องร่วมกับผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัวจัดกิจกรรมและสร้างเครือข่ายดำเนินการเพื่อคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดตลอดสาย แม้ศาลพิพากษาคดีเสร็จแล้ว ก็ยังต้องติดตามผลการอบรมแก้ไขฟื้นฟูโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก ว่าเป็นไปตามเจตนารมณ์ของศาลเยาวชนหรือไม่ เพราะเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดจะได้รับการคุ้มครองตั้งแต่เริ่มเข้าสู่ศาลจนคดีเสร็จ มีการติดตามการแก้ไขหลังปล่อยไปแล้ว

ประเด็นที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดของศาลเยาวชนและครอบครัว

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 7 กล่าวว่าปัญหาและอุปสรรคในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดของศาลเยาวชนและครอบครัว คือ

1. เนื่องจากปริมาณคดีที่มีจำนวนมากไม่สอดคล้องกับจำนวนผู้พิพากษาที่มีอยู่จำนวนจำกัด แต่จำนวนคดีเพิ่มขึ้นทุกปี ทำให้ภารกิจที่ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวควรกระทำในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ลดน้อยลงและขาดการติดตามผลในเรื่องการคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดที่จะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายอย่างจริงจัง

2. ภารกิจของผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด คือหลักสำคัญยิ่ง การที่สำนักงานศาลยุติธรรมไม่คัดเลือกผู้พิพากษาผู้มีความรู้เฉพาะทางมาทำงานในศาลเยาวชนและครอบครัว ทำให้ผู้พิพากษาที่มาปฏิบัติงานในศาลเยาวชนและครอบครัวบางท่าน ขาดความรู้ในหลักการ ความเข้าใจในระบบงานศาลเยาวชนและครอบครัวต้องมีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการสำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดอย่างไรบ้าง และขาดประสบการณ์ในภารกิจที่จะต้องกระทำเพื่อการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดนอกห้องพิจารณาคดี

3. ศาลเยาวชนและครอบครัว ไม่สามารถติดตาม ผลจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กได้สะดวกและรวดเร็วเหมือนก่อน ได้เนื่องจากสถานพินิจฯ ไปสังกัดกระทรวงยุติธรรม ทำให้เกิดความล่าช้าในการทำงาน ต้องขอความร่วมมือ ซึ่งถ้าสถานพินิจอยู่ภายใต้การดูแลของศาลเยาวชนและครอบครัว ก็จะสะดวกในการติดตาม ผลของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดได้รวดเร็ว และเมื่อส่งตัวเด็กและเยาวชนเข้าไปในสถานพินิจแล้ว เจ้าหน้าที่ไม่มีความรู้มากในเรื่องหลักจิตวิทยา มุ่งให้เด็กอยู่ในความสงบ และเชื่อฟัง มากกว่าที่จะแก้ไข

ประเด็นที่ 4 แนวทางการแก้ไขควรเป็นอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 7 กล่าวว่า แนวทางการแก้ไขคือ

1. สำนักงานศาลยุติธรรม ควรจัดอัตรากำลังผู้พิพากษาที่มาปฏิบัติงานในศาลเยาวชนและครอบครัวกลางให้มากกว่าที่มีอยู่ เนื่องจากปริมาณคดีมีมากขึ้น จำนวนผู้พิพากษามีเพียงพอกับคดีที่เพิ่มขึ้นทำให้ไม่มีเวลาที่จะไปติดตามผลของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดได้อย่างจริงจัง

2. การคัดเลือกผู้พิพากษาที่ไปปฏิบัติงานในศาลเยาวชนและครอบครัว ให้เป็นผู้มีความรู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับภารกิจในงานของศาลเยาวชนและครอบครัวให้มากเพราะว่าศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นศาลชำนาญพิเศษ ไม่เหมือนศาลธรรมดาทั่วไป จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนมากกว่า นอกเหนือจากความรู้ทางด้านกฎหมาย จัดอบรมให้มีความรู้เฉพาะทางของศาลเยาวชนและครอบครัว ผู้พิพากษาสอบถามให้มีความรู้ความเข้าใจเพื่อกระทำภารกิจของผู้

พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดว่ามีอะไรบ้าง ที่จะต้องเข้าใจ และจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในตัวเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดอย่างไรบ้าง

3. ให้ศาลเยาวชนและครอบครัว สามารถติดตามผลการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ที่ถูกควบคุมตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก ได้สะดวก ดังเช่นเมื่อครั้งที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็ก อยู่ภายใต้การดูแลของศาลยุติธรรม เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความรวดเร็ว สะดวก

กรณีศึกษาที่ 8

ประเด็นที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 8 ปัจจุบันอายุ 50 ปี เพศหญิง สถานภาพสมรสแล้ว ราชการเป็นผู้พิพากษามาเป็นเวลา 20 ปี เป็นผู้พิพากษาดังแต่ปี พ.ศ. 2532 และเป็นผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดอุบลราชธานี ในปี พ.ศ. 2535 เป็นผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ในปี พ.ศ. 2541 และปัจจุบันเป็นผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

ประเด็นที่ 2 ทศนะของผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางต่อการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 8 กล่าวว่า ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางมีบทบาทอย่างมากต่อการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด เพราะเป็นผู้ใช้กฎหมายอาญา พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก ความรุนแรงในครอบครัว พ.ร.บ. จัดตั้งศาลเยาวชนฯ ซึ่งมีบทบัญญัติให้ใช้วิธีการสำหรับเด็กเพื่อแก้ไขฟื้นฟู ยิ่งกว่าการลงโทษหรือไม่มีความประสงค์ที่จะกักขังเด็ก และมีโครงการต่าง ๆ ที่มุ่งแก้ไขพฤติกรรม เนื่องจากเด็กมีสิทธิที่จะได้รับการ “พัฒนา” ตามกฎบัตรสหประชาชาติในเรื่องการคุ้มครองสิทธิเด็ก

ประเด็นที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดของศาลเยาวชนและครอบครัว

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 8 กล่าวว่าปัญหาและอุปสรรคในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดของศาลเยาวชนและครอบครัว คือ

1. ผู้พิพากษาที่ย้ายมาดำรงตำแหน่งใหม่ ยังไม่เข้าใจวิธีการแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ยังมีความรู้ในการแก้ไขปัญหาน้อยและไม่เข้าใจถึงเจตนารมณ์ของการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ

2. ผู้บริหารศาล (บางยุคสมัย) ไม่มีความรู้เรื่อง “เด็ก” ดีพอ จึงไม่มีนโยบายที่เป็นรูปธรรม เช่น นโยบายเน้นการปฏิรูปการปรับเปลี่ยนคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชน และอีกสมัยหนึ่งก็เน้นกระบวนการทศน์ใหม่ กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ และอีกสมัยเน้นการช่วยเหลือเด็กในสถานพินิจ โดยมีกิจกรรมมากขึ้นเน้นความสัมพันธ์กับสถานพินิจ และในปัจจุบันก็เน้นเรื่องการใช้มาตรา 95 โดยไม่ใช้กระบวนการทศน์ใหม่แล้ว มีวิสัยทัศน์ดี แต่โครงการไม่ต่อเนื่องไม่มีการสานต่อนโยบายทำให้ไม่ต่อเนื่อง ทั้งไม่มีความสามารถพอที่จะผลักดันงานศาลเยาวชนและครอบครัวให้เป็นที่ยอมรับ ของสำนักงานศาลยุติธรรมได้ ทำให้มีแต่นโยบายแต่ปฏิบัติไม่ได้ ทำให้เป็นปัญหาในการปฏิบัติงาน

3. การคัดเลือกผู้พิพากษาที่มาปฏิบัติงานไม่มีความรู้ ความเข้าใจเด็ก มาตามวาระโยกย้าย ซึ่งศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นศาลชำนาญพิเศษ จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในระบบงานศาลเยาวชนและครอบครัวมากเป็นพิเศษ

4. กฎหมายไม่เหมาะสมกับยุคสมัย เช่น คดีจำหน่ายยาเสพติดที่มีโทษปรับขั้นต่ำ 4,000 บาท แม้จะมีกฎหมายให้ศาลลดค่าปรับให้ต่ำกว่ากฎหมายได้ แต่เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดก็ไม่มีค่าปรับให้ถึงแม้จะให้ผู้พิพากษาสามารถลดค่าปรับได้

5. ผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานศาลยุติธรรมไม่ให้ความสำคัญกับงานศาลเยาวชนและครอบครัว ไม่อนุมัติแผนต่าง ๆ ไม่อนุมัติงบประมาณโครงการต่าง ๆ มาให้ศาลเยาวชนและครอบครัว จึงไม่สามารถดำเนินการตามโครงการ หรือแผนที่วางไว้ได้ ไม่เห็นความสำคัญของงานศาลเยาวชนและครอบครัวต่อการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

ประเด็นที่ 4 แนวทางการแก้ไขควรเป็นอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 8 กล่าวว่าแนวทางการแก้ไข คือ

1. ให้ความรู้ในเรื่องปัญหาของศาลเยาวชนและครอบครัวแก่ผู้มีอำนาจในศาลยุติธรรม เช่น ประธานศาลฎีกา, เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม, คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม คณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรม

2. โดยระดมผู้มีความรู้ในเรื่องศาลเยาวชนและครอบครัวมาช่วยกันวางแผนยุทธศาสตร์ ซึ่งเป็นแผนหลัก (ใช้ในระยะเวลา 5 ปีขึ้นไป) เพื่อให้เห็นผลเป็นรูปธรรม (ระดมสหวิชาชีพ เช่น ผู้พิพากษา ผู้บริหาร นักวิชาการ นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา สถานพินิจ ผู้ปกครอง เด็กในสถานพินิจ) ซึ่งขณะนี้ได้จัดให้มีแผนยุทธศาสตร์ศาลเยาวชนและครอบครัวแล้ว กำหนดแผนให้ใช้ระยะ 5 ปี (2552-2556) ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดนโยบาย ทิศทาง ให้ศาลเยาวชนและครอบครัวปฏิบัติตามและให้ศาลทั่วประเทศประพฤติปฏิบัติเหมือนกัน เพราะมีการเปลี่ยนตัวผู้บริหารบ่อย

3. คัดเลือกผู้บริหารศาลเยาวชนและครอบครัว และผู้พิพากษาทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องเด็กเป็นพิเศษมาทำงานโดยให้ถือว่าศาลเยาวชนและครอบครัว เป็นศาลชำนาญพิเศษ

4. แก้ไขกฎหมายให้เหมาะสมกับยุคสมัย เช่น คดีจำหน่ายยาเสพติดที่มีโทษปรับขั้นต่ำ 4,000.00 บาท แม้จะมีกฎหมายให้ศาลลดค่าปรับให้ต่ำกว่ากฎหมายได้ แต่เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดก็ไม่มีค่าปรับให้ถึงแม้จะให้ผู้พิพากษาสามารถลดค่าปรับได้ ถ้ามีการแก้กฎหมายเป็นให้เปลี่ยนโทษปรับเป็นทำกิจกรรมบริการสังคมหลังมาตรการอื่น จะเป็นประโยชน์ต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดได้มาก และเป็นประโยชน์ต่อสังคมดีกว่า

5. สำนักงานศาลควรจัดสรรงบประมาณมาให้ศาลเยาวชนและครอบครัวเพื่อที่จะได้จัดแผนงาน หรือโครงการต่าง ๆ ที่ จะช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดได้

กรณีศึกษาที่ 9

ประเด็นที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 9 ปัจจุบันอายุ 49 ปี เพศหญิง สถานภาพสมรสแล้ว ราชการเป็นผู้พิพากษามาเป็นเวลา 20 ปี เป็นผู้พิพากษาดั้งแต่ปี พ.ศ. 2532 และเป็นผู้พิพากษาหัวหน้าศาลสมุทรปราการแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ในปี พ.ศ. 2537 เป็นผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 1 แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ในปี พ.ศ. 2541 เป็นผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ในปี พ.ศ. 2542 ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

ประเด็นที่ 2 ทักษะของผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางต่อการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 9 กล่าวว่าผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวมีบทบาทอย่างมากต่อการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ทั้งระหว่างการดำเนินกระบวนการพิจารณาและภายหลังมีคำพิพากษา เช่น การส่งเด็กเข้ารับการตรวจจิตจากนักจิตวิทยาหรือแพทย์ เพื่อตรวจหาสาเหตุการกระทำความผิด รวมทั้งวิธีการบำบัดรักษาอย่างต่อเนื่องที่โรงพยาบาลตุลาการเฉลิมพระเกียรติ หรือการส่งเด็กและครอบครัวเข้าร่วมกิจกรรมครอบครัวสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจและสัมพันธ์ต่อกัน รวมทั้งการเยียวยาแก้ไขความเสียหายระหว่างจำเลยกับผู้เสียหายใช้เป็นที่พักใจทั้งสองฝ่าย

ประเด็นที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดของศาลเยาวชนและครอบครัว

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 9 กล่าวว่าปัญหาและอุปสรรคในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดของศาลเยาวชนและครอบครัว คือ

1. การเปลี่ยนตัวผู้บริหารซึ่งเป็นผู้วางนโยบายทุกปี ทำให้นโยบายถูกเปลี่ยนไปมา ทำให้ผู้ปฏิบัติงานสับสน เช่นนโยบายเน้นกระบวนทัศน์ใหม่ ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ บางสมัย ไม่มีนโยบายอะไร ให้ดำเนินไปตามขั้นตอนของศาลฯ แบบปกติ แต่ปัจจุบันเน้นนโยบายเน้นการให้นำมาตรา 95 มาใช้ คือชะลอการพิพากษาไว้ก่อน ให้ใช้ดุลพินิจในการส่งตัวเด็กไปแก้ไขก่อน
2. การขอความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมสุขภาพจิต ศูนย์สาธารณสุขที่ใกล้บ้านจำเลยเพื่อการตรวจปัสสาวะ และควบคุมจำเลยไม่ให้วนกลับไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดอีก
3. การขาดความรู้ ความเข้าใจของผู้พิพากษาที่มาปฏิบัติงานในศาลเยาวชนและครอบครัวใน เจตนารมณ์ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน
4. การขาดงบประมาณ ทำให้บางโครงการไม่สามารถดำเนินงานได้ต่อเนื่อง

ประเด็นที่ 4 แนวทางการแก้ไขควรเป็นอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 9 กล่าวว่าแนวทางการแก้ไข คือ

1. นโยบายในการบริหารงานศาลเยาวชนและครอบครัวในปัจจุบันได้มีการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งในแผนนี้จะกำหนดให้ศาลเยาวชนและครอบครัวทั่วประเทศใช้เป็นแนวทาง ทิศทางในการปฏิบัติงานได้ โดยไม่ว่าใครจะมาเป็นผู้บริหารก็ใช้แผนยุทธศาสตร์ฉบับนี้ ได้ ซึ่งกำหนดไว้ 5 ปี ตั้งแต่ ปี 2552-2556
2. ให้มีการเซ็นสัญญากับหน่วยงานที่ศาลเยาวชนและครอบครัวประสงค์ที่จะขอความช่วยเหลือหลายแห่ง
3. ให้ความรู้กับผู้พิพากษา ผู้พิพากษาสมทบ ที่ปฏิบัติงานในศาลเยาวชนและครอบครัว ถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายทุกฉบับ รวมทั้งกฎหมายใหม่ เช่น กฎหมายความรุนแรงในครอบครัว กฎหมายคุ้มครองเด็ก เป็นต้น ต้องทำความเข้าใจในนโยบายของศาลเยาวชนและครอบครัวให้กับผู้พิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัว และให้มีการวางแผนระยะยาว ต่อเนื่อง
4. ขาดงบประมาณมาดำเนินงานในศาลเยาวชนและครอบครัว
5. ในปัจจุบันผู้บริหารระดับสูงได้ย้ายมาดำรงตำแหน่งในศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งย้ายมาจากศาลฎีกา และมีระยะเวลาดำรงตำแหน่งมากกว่า 1 ปี ทำให้สามารถวางนโยบายระยะยาวได้

กรณีศึกษาที่ 10

ประเด็นที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 10 ปัจจุบันอายุ 49 ปี เพศหญิง สถานภาพสมรสแล้ว รับราชการเป็นผู้พิพากษามาเป็นเวลา 25 ปี เป็นผู้พิพากษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 เป็นผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนครราชสีมา ในปี พ.ศ. 2537 เป็นผู้พิพากษาศาลจังหวัดนนทบุรีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ในปี พ.ศ. 2538 เป็นผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ในปี พ.ศ. 2542 เป็นผู้พิพากษาหัวหน้าคณะศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ในปี พ.ศ. 2543 เป็นผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดอุทัยธานีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในปี พ.ศ. 2549 ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

ประเด็นที่ 2 ทศนะของผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางต่อการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 10 กล่าวว่ากฎหมายบัญญัติให้การพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดแตกต่างกับการพิจารณาคดีของผู้ใหญ่ เช่น การพิจารณาคดีต้องดำเนินการลับ ห้ามบันทึกภาพ แพร่ภาพหรือบันทึกเสียง เป็นต้น ทั้งให้โอกาสบิดามารดาแถลงข้อเท็จจริงและให้ศาลสอบถามรายละเอียดและข้อเท็จจริงต่าง ๆ ประกอบกับพิจารณาพิพากษา แต่ในทางปฏิบัติเห็นว่าผู้พิพากษายังไม่มีบทบาทในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดอย่างชัดเจน เพราะการบังคับใช้กฎหมายยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ เพราะขาดความชัดเจนของตัวบทกฎหมาย อีกทั้งผู้พิพากษาที่มาปฏิบัติงานศาลเยาวชนและครอบครัว บางท่านไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่ดีพอ

ประเด็นที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดของศาลเยาวชนและครอบครัว

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 10 กล่าวว่าตัวบทกฎหมายยังขาดความชัดเจนทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ประกอบกับแนวความคิดขององค์กรและบุคลากรในองค์กรที่เกี่ยวข้องยังไม่มีความคิดเกี่ยวข้องกับสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ในแง่การคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดอย่างชัดเจนมากพอ ทำให้ละเลยการปกป้องและคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดไป ไม่มีคู่มือหรือแนวทางในการปฏิบัติงาน บุคลากรไม่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ขาดงบประมาณที่จะมาดำเนินการในการจัดอบรม หลักสูตรต่าง ๆ ที่จะช่วยในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนดำเนินไปด้วยดี

ประเด็นที่ 4 แนวทางการแก้ไขควรเป็นอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 10 กล่าวว่า แนวทางการแก้ไขคือ ส่วนของกฎหมายคุ้มครองหรือเกี่ยวกับสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดควรจะได้แก้ไขปรับปรุงให้มีความชัดเจนมากขึ้นเพื่อประโยชน์ในการบังคับใช้กฎหมายให้ได้ประสิทธิภาพอย่างแท้จริง ด้านบุคลากรเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ควรจะได้จัดการฝึกอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดอย่างถ่องแท้ จัดทำคู่มือหรือแนวทางการปฏิบัติงานที่ชัดเจนเพื่อไว้เป็นกรอบหรือแนวการทำงาน นอกจากนี้ ควรจัดงบประมาณมาให้เพียงพอเพื่อใช้จัดทำกิจกรรมอบรมหลักสูตรต่าง ๆ ให้กับบุคลากรที่ปฏิบัติงานที่ศาลเยาวชนและครอบครัว

กรณีศึกษาที่ 11

ประเด็นที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 11 ปัจจุบันอายุ 47 ปี เพศชาย สถานภาพสมรสแล้ว รับราชการเป็นผู้พิพากษามาเป็นเวลา 20 ปี เป็นผู้พิพากษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 เป็นผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอาญากรุงเทพใต้ในปี พ.ศ. 2543 เป็นผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ในปี พ.ศ. 2544 ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

ประเด็นที่ 2 ทักษะของผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางต่อการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 11 กล่าวว่า ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว ในปัจจุบันที่จะคุ้มครองสิทธิเด็กหรือเยาวชนที่กระทำผิดนั้นมียุ่่มาก ดังจะเห็นได้จากเจตนารมณ์ตามกฎหมาย พ.ร.บ. จัดตั้งศาลเยาวชนฯ ที่มุ่งคุ้มครองสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ซึ่งควรได้รับการฝึกอบรม สั่งสอน และสงเคราะห์ให้กลับตนเป็นคนดียิ่งกว่าการที่จะลงโทษ และในการพิจารณาคดีนั้นให้ศาลคำนึงถึงบุคลิกลักษณะสุขภาพ และภาวะจิตของเด็กหรือเยาวชนให้เหมาะสมกับตัวเด็กหรือเยาวชนที่กระทำผิด และพฤติกรรมเฉพาะเรื่อง ดังนั้น ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว จึงมีหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ผู้พิพากษามีหน้าที่ต้องหาสาเหตุแห่งการกระทำผิดของเด็กหรือเยาวชน เพื่อจะได้แก้ไขเด็กหรือเยาวชนได้อย่างถูกต้องว่าควรลงโทษหรือใช้วิธีการอย่างใด จึงทำให้เด็กกลับตนเป็นคนดีได้ ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว จึงเน้นหนักไปในทางสงเคราะห์แก้ไข บำบัด ฟื้นฟูเด็กหรือเยาวชนที่ยังอ่อนประสบการณ์ ขาดทักษะในการดำเนินชีวิตจึงอาจถูกชักจูงให้กระทำผิดได้ง่าย ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว จึงมีบทบาทสำคัญที่จะทำ

ให้เด็กหรือเยาวชนมีการพัฒนาทางด้านร่างกาย ทางด้านอารมณ์ ทางด้านสังคม และทางด้านการศึกษา เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เด็กหรือเยาวชนที่กระทำผิดเป็นคนที่มีความรับผิดชอบและความประพฤติดีจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี

ประเด็นที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดของศาลเยาวชนและครอบครัว

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 11 กล่าวว่าปัญหาและอุปสรรคในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดของศาลเยาวชนและครอบครัว คือการขาดเครื่องมือในการรองรับที่จะนำเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดไปแก้ไขหรือให้การศึกษา เช่น การสถานที่ให้การศึกษาและบำบัด แก้ไข มีน้อย ไม่เพียงพอในการรองรับเด็กหรือเยาวชนที่กระทำผิด โดยเฉพาะสถานที่ฝึกอาชีพ ก็แทบจะไม่ได้เลย ทั้งขาดการสนับสนุนจากภาครัฐ และเอกชน ขาดทั้งบุคลากรซึ่งมีจำนวนน้อยในการดำเนินงานของศาลเยาวชนและครอบครัว และเงินงบประมาณมาสนับสนุนให้ศาลเยาวชนและครอบครัวดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประเด็นที่ 4 แนวทางการแก้ไขควรเป็นอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 11 กล่าวว่าแนวทางการแก้ไข คือ เครื่องมือในการรองรับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด จัดให้มีสถานที่ให้เด็กได้รับการแก้ไข ฟื้นฟู โดยมีเพียงพอกับปริมาณเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ซึ่งมีจำนวนน้อย และเจ้าหน้าที่ก็ไม่เพียงพอในการดูแลเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดได้อย่างสมบูรณ์ควรให้ภาครัฐเห็นความสำคัญในการแก้ไขเด็กหรือเยาวชนที่กระทำผิดให้มากกว่านี้ และควรจะมีการประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น เช่น มูลนิธิ หรือองค์กรอื่นให้เข้ามารองรับ หรือช่วยเหลือศาลเยาวชนและครอบครัวให้มากกว่าที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ โดยการที่จะให้ความช่วยเหลือรับเด็กหรือเยาวชนที่กระทำผิดไปดูแล แก้ไข หรือให้การศึกษาให้เพียงพอ บุคลากรมีน้อยไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน สำนักงานศาลควรสนับสนุนงบประมาณมาดำเนินงาน และเพิ่มอัตรากำลังของบุคลากรที่จะมาปฏิบัติงาน ส่วนการปฏิบัติงานในขณะนี้ท่านรองอธิบดีผู้พิพากษาฯ ให้ผู้พิพากษาที่มาปฏิบัติงานในศาลฯ ให้ทำงาน 1 เดือน ดูว่าปัญหามีอะไร และมาพูดคุยถึงปัญหา ให้คิดเสมอว่าต้องมุ่งการแก้ไขเด็กและเยาวชน

ส่วนที่ 2 บทสรุปบทสัมภาษณ์

ประเด็นที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 11 ราย เป็น เพศชายจำนวน 5 ราย เป็นเพศหญิงจำนวน 6 ราย และสถานภาพสมรสแล้ว และบุตรแล้วทุกท่าน แต่ละท่านรับราชการเป็นผู้พิพากษามาไม่น้อยกว่า 20 ปี อายุโดยเฉลี่ย 46 ปีและแต่ละท่านเคยดำรงตำแหน่งเป็นผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวมาแล้ว ในตำแหน่ง หัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง หัวหน้าคณะในศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง และอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

ประเด็นที่ 2 ทศนะของผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางต่อการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดให้ทัศนะไปในแนวทางเดียวกันว่าเจตนารมณ์ในการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวเพื่อคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด มุ่งแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดมากกว่าการลงโทษ เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดได้รับการคุ้มครองสิทธิอย่างเต็มที่ตามเจตนารมณ์ของศาลเยาวชนและครอบครัว คือให้ผู้พิพากษาค้นหาสาเหตุของการกระทำผิดเพื่อเอามาประกอบการพิจารณาความผิดก่อนที่จะมีการพิจารณาคดี โดยคำนึงถึงบุคลิกลักษณะ และสุขภาพ และภาวะจิตของเด็กหรือเยาวชน เข้ารับการตรวจจิตจากนักจิตวิทยา การเอาพฤติการณ์แห่งคดี หรือการกระทำผิด เอาประวัติภูมิหลัง สภาพแวดล้อมของเด็กและเยาวชน มาพิจารณาประกอบเพื่อกำหนดวิธีการที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นรายบุคคล การชะลอการพิพากษาเพื่อให้โอกาสเด็กและเยาวชนเข้าสู่กิจกรรมเพื่อปรับพฤติกรรมก่อนพิพากษา ใช้กระบวนการก่อนศาลมีคำพิพากษาเพื่อให้โอกาสแก่เด็กและเยาวชน ใช้วิธีการสำหรับเด็ก เพื่อแก้ไข ฟื้นฟู ยิ่งกว่าการลงโทษ รวมทั้งการบำบัดรักษาอย่างต่อเนื่องการติดตามผลการอบรมแก้ไข ฟื้นฟู เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดได้รับการคุ้มครองสิทธิอย่างเต็มที่

สรุปคือเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดได้รับการคุ้มครองสิทธิตั้งแต่เริ่มเข้าสู่ศาลฯ ตลอดจนมีคำพิพากษาให้ปล่อยตัว หรือให้ส่งตัวไปสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก เพราะเจตนารมณ์ของ พ.ร.บ.จัดตั้งศาลฯเป็นการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนโดยมุ่งแก้ไขเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด มากกว่าการลงโทษ แต่ในทางปฏิบัติอาจจะมีกรณีที่ศาลเยาวชนและครอบครัว ไม่สามารถ

คุ้มครองเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดได้ เนื่องจากอาจจะมีข้อบกพร่องในเรื่องของข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับตัวเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด หรือความผิดพลาดอื่น ๆ ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่วนอื่น ก่อนที่คดีจะมาถึงศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

ประเด็นที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดของศาลเยาวชนและครอบครัว

ผู้ให้สัมภาษณ์ 11 ท่าน กล่าวถึงปัญหาและอุปสรรคในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดของศาลเยาวชนและครอบครัว คือ

1. ผู้พิพากษาขาดความรู้ ความเข้าใจในระบบงานศาลเยาวชนและครอบครัวในเรื่องการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ในการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู โดยมุ่งที่จะตัดสินคดีไปตามปกติ
2. ผู้พิพากษายังขาดการฝึกอบรม เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ ขาดการเอาใจใส่อย่างจริงจัง ในกระบวนการทำงาน หลักสูตรของผู้พิพากษา และผู้พิพากษาสมทบ สำนักงานศาลยุติธรรมไม่คัดเลือกผู้พิพากษาที่มีความรู้เฉพาะมาปฏิบัติงานในศาลเยาวชนและครอบครัว บางท่านขาดประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่จะต้องกระทำเพื่อการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดนอกห้องพิจารณาคดี
3. การเปลี่ยนผู้บริหารซึ่งเป็นผู้วางนโยบายบ่อย ทำให้นโยบายการดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง ถูกเปลี่ยนไปเปลี่ยนมาตลอดเวลา ทำให้ไม่มีนโยบายที่แน่นอน ผู้ปฏิบัติงานสับสน
4. การแก้ไขกฎหมายให้เหมาะสมกับยุคสมัย เช่นค่าปรับให้ศาลลดค่าปรับได้ แต่เด็กก็ไม่มีค่าปรับ ให้ศาลแก้เป็นโทษปรับเป็นการทำกิจกรรมบริการสังคมจะเป็นประโยชน์ต่อเด็กมากกว่า
5. การขาดการประสานงานหรือความร่วมมือจากองค์กรภายนอก ไม่เปิดกว้างให้องค์กรภายนอกเข้ามาช่วยแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนที่กระทำผิด
6. จำนวนปริมาณคดีที่มีจำนวนมากไม่สอดคล้องกับจำนวนผู้พิพากษา ทำให้ภารกิจที่ผู้พิพากษาควรกระทำในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ลดน้อยลงขาดการติดตามผลอย่างจริงจัง
7. การขาดเครื่องมือในการรองรับที่จะนำเด็กและเยาวชนไปแก้ไข หรือให้การศึกษา มีไม่เพียงพอ
8. ผู้บริหารระดับสูงไม่ให้ความสำคัญกับศาลเยาวชนและครอบครัว

9. การแยกสถานพินิจและคุ้มครองเด็กออกจากศาลเยาวชนและครอบครัว ทำให้นโยบายการบริหารงานในการแก้ไขปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเด็กและเยาวชนไม่สอดคล้องเชื่อมโยงกัน

10. การขาดงบประมาณในการดำเนินงาน กิจกรรม และโครงการต่าง ๆ ที่จะช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด งบประมาณมีน้อยไม่เพียงพอ ทำให้โครงการบางโครงการไม่สามารถดำเนินงานต่อไปได้

11. ขาดการมีส่วนร่วมของครอบครัวและสังคมในการแก้ไขเยียวยาพฤติกรรมเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

12. ทักษะชีวิตของสังคมต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดไม่เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนกลับตัวเป็นคนดี ไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม

13. สภาพครอบครัว สังคม และเศรษฐกิจ ทำให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดมากขึ้น และกระทำผิดซ้ำ

14. ขาดการศึกษาอบรมหรือไม่ได้รับการเอาใจใส่ดูแลจากครอบครัวที่จะให้มีทัศนคติต่อชีวิตที่ถูกต้อง

ประเด็นที่ 4 แนวทางการแก้ไขควรเป็นอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ให้ความเห็นแนวทางในการแก้ไขคือ

1. การคัดเลือกผู้พิพากษาที่มีความรู้ ความเข้าใจในสิทธิเด็กและเยาวชน ควรจะมีการคัดเลือกผู้พิพากษาที่จะมาดำรงตำแหน่งที่ศาลเยาวชนและครอบครัวให้มีความรู้ ความเข้าใจเด็กและเยาวชน โดยให้ค่านึงว่าคดีเด็กไม่เหมือนคดีผู้ใหญ่

2. สำนักงานศาลยุติธรรมควรจัดหลักสูตร การฝึกอบรม ให้ผู้พิพากษาที่จะมาดำรงตำแหน่งในศาลเยาวชนและครอบครัว โดยเฉพาะเน้นเรื่องการคุ้มครองเด็กและเยาวชน

3. การเปลี่ยนตัวผู้บริหารซึ่งเป็นผู้วางนโยบาย ปัจจุบันนี้ได้รับการแก้ไขโดยศาลเยาวชนและครอบครัวได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ศาลเยาวชนและครอบครัวมาใช้ ซึ่งเป็นแผนระยะยาว 5 ปี (2552-2556) เป็นการกำหนดทิศทาง การปฏิบัติงานให้มีแนวทางเดียวกันทั่วประเทศมีความเป็นระบบ ต่อเนื่อง

4. ตัวบทกฎหมายควรจะมีการปรับปรุงในเรื่องค่าปรับ เปลี่ยนเป็นให้เด็กและเยาวชนทำกิจกรรมบริการสังคม

5. ให้สังคมภายนอกรับรู้บทบาทของศาลเยาวชนและครอบครัว ควรจะมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับบทบาทของของศาลเยาวชนและครอบครัวว่ามีความสำคัญ

เพราะเป็นหน่วยงานหลักที่จะช่วยเหลือและคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดให้มาก แล้วให้หน่วยงานหรือสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

6. เพิ่มอัตรากำลังผู้พิพากษาให้สอดคล้องกับปริมาณคดีที่เพิ่มขึ้น

7. ควรเพิ่มหน่วยงานที่จะรองรับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดไปแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู และสถานศึกษาให้มาก เช่น มูลนิธิ หรือองค์กรอื่นให้เข้ามารองรับ หรือช่วยเหลือศาลเยาวชนและครอบครัว ในการที่จะส่งเด็กหรือเยาวชนที่กระทำผิดความผิดไปดูแล แก้ไข หรือให้การศึกษาให้เพียงพอ

8. สำนักงานศาลยุติธรรมควรให้ความสำคัญกับศาลเยาวชนและครอบครัวโดยให้คิดว่าไม่ใช่เป็นแค่ศาลเด็กเท่านั้น ต้องให้ความสำคัญเท่ากับศาลทั่ว ๆ ไป

9. ให้สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลับไปอยู่ในความดูแลของศาลเยาวชนและครอบครัว เพื่อสามารถประสานงานได้อย่างใกล้ชิดและสามารถกำหนดนโยบายในการทำงานไปในแนวทางเดียวกัน

10. ควรจัดงบประมาณให้แก่ศาลเยาวชนและครอบครัวทั่วประเทศมากขึ้น รัฐควรให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานของศาลเยาวชนและครอบครัวมากขึ้นโดยสนับสนุนงบประมาณ

11. ให้ครอบครัวและสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขเยียวยาพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน (กิจกรรมประชุมกลุ่มครอบครัวเพื่อเยียวยาแก้ไข) ครอบครัวต้องให้ความรัก ความอบอุ่น

12. รัฐควรสร้างทัศนคติของคนในสังคมต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดให้อภัยเด็กและให้โอกาสเด็กและเยาวชนกลับตัวเป็นคนดีของสังคม เช่น รับเด็กและเยาวชนกลับเข้ารับการศึกษาศึกษาในสถานศึกษา

13. รัฐต้องแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมเพื่อลดสาเหตุการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน เช่น ปัญหาเด็กติดเกมที่รุนแรง ยาเสพติดที่แพร่หลาย สื่อลามกต่าง ๆ

14. ให้การศึกษาอบรมให้เด็กและเยาวชนมีทัศนคติที่ดีและถูกต้อง พ่อแม่ควรให้การเอาใจใส่บุตรหลานและคนในครอบครัว เพื่อให้อยู่กันอย่างมีความสุข เสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม ให้เข้าใจในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา

ส่วนที่ 3 การอภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง ทักษะของผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง : ศึกษาเฉพาะกรณีการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ผลการศึกษาสามารถนำมาอภิปรายผลได้ตามประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

ทักษะของผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางต่อการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

1. นโยบายของศาลเยาวชนและครอบครัว

เนื่องจากทางสำนักงานศาลยุติธรรมไม่ได้เตรียมบุคลากร ที่มีประสบการณ์ด้านของคดีเด็กมาก่อน ดังนั้น จึงหมุนเวียนตามอาวุโส เพราะฉะนั้นผู้พิพากษาที่ไปดำรงตำแหน่งในศาลเยาวชน ก็จะมีทั้งที่มีความเต็มใจและไม่เต็มใจ บางท่านก็เคยอยู่ศาลเยาวชนและครอบครัวมาก่อน ก็มีความรู้ แต่บางท่านก็ไม่สนใจ ผู้พิพากษาบางท่านขาดองค์ความรู้ เรื่องการแก้ไขปัญหของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด การดำรงตำแหน่งของผู้บริหารที่กำหนดนโยบายนั้น มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และนโยบายแต่ละท่านก็ไม่เหมือนกัน ทำให้การทำงานไม่ต่อเนื่อง เช่น นโยบายการนำกระบวนการทศน์ใหม่มุ่งเน้นที่จะแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนให้กลับตัวเป็นคนดี ไม่มุ่งที่จะลงโทษเหมือนกรณีของผู้ใหญ่ โดยการจำแนกสืบค้นหาสาเหตุของการกระทำความผิดเพื่อนำไปสู่การแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนก่อนมีคำพิพากษา ได้มีการระดมความคิด จัดประชุมวิชาการ และมีการขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภายนอก พอมาผู้บริหารคนใหม่ไม่ใช้นโยบายกระบวนการทศน์ใหม่แล้ว และองค์กรภายนอกที่เคยขอรับการสนับสนุนนโยบายดังกล่าวก็ให้เงินสนับสนุนมา ก็ไม่สามารถนำเงินดังกล่าวมาใช้ได้ เนื่องจากนโยบายดังกล่าวไม่ได้ทำแล้วทำให้โครงการไม่ต่อเนื่อง มีนโยบายแต่ไม่สานงานต่อ พอมาอีกสมัยผู้บริหารคนใหม่เข้ามามีนโยบายเน้นเรื่องกิจกรรมช่วยเหลือเด็กในสถานพินิจฯ คือไปเน้นความสัมพันธ์กับสถานพินิจฯ จัดกิจกรรมให้เด็กเยาวชนในสถานพินิจฯ ทำให้ผู้ปฏิบัติไม่สามารถปฏิบัติได้ ทำให้ไม่มีนโยบายที่ชัดเจน แต่ในปัจจุบันนี้ได้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ศาลเยาวชนและครอบครัวขึ้นมาเป็นแผนระยะยาว 5 ปี (2552-2556) การจัดทำแผนนี้ขึ้นมา เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายบ่อย คือเปลี่ยนไปตามผู้บริหารที่เข้ามาดำรงตำแหน่ง นโยบายแต่ละคนก็เน้นไปคนละเรื่อง แล้วแต่ผู้บริหาร ทำให้ผู้ปฏิบัติงานทำตามนโยบายไม่ทัน บางท่านก็ไม่มีนโยบายอะไร ให้ทำไปตามกฎหมายไม่มีนโยบายมาให้ปฏิบัติว่าจะเน้นไปที่เรื่องอะไร จึงได้มีการระดมความคิดให้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ศาล

เยาวชนและครอบครัวขึ้นมา โดยได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานศาลยุติธรรม เพื่อกำหนดทิศทางในการปฏิบัติงานให้กับผู้ปฏิบัติงานในศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ไม่ว่าใครจะมาเป็นผู้บริหาร ก็จะมีแนวทางเดียวกัน และเป็นเอกภาพทั่วประเทศ โดยแผนยุทธศาสตร์ศาลเยาวชนและครอบครัว กำหนดนโยบายที่ชัดเจนในส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้แก้ไขปัญหาที่เด็กและเยาวชนกระทำผิดได้ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เด็กและเยาวชน เพื่อป้องกันมิให้เด็กและเยาวชนกลับไปกระทำผิดซ้ำ รวมทั้งทำให้การบริหารงานของศาลเยาวชนและครอบครัวมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในการคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ทำให้การคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนได้รับการคุ้มครองมากยิ่งขึ้นและมีประสิทธิภาพเต็มตามเจตนารมณ์ของการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว โดยสรุปแล้วในขณะนี้ได้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ศาลเยาวชนและครอบครัวขึ้นมาใช้ในระยะ 5 ปี (2552-2556) ซึ่งจะทำให้ผู้พิพากษาที่ปฏิบัติงานในศาลเยาวชนและครอบครัวทั่วประเทศได้มีนโยบายที่ชัดเจนและต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดมากยิ่งขึ้น

2. การปฏิบัติงาน

คือผู้พิพากษาที่มารับตำแหน่งในศาลเยาวชนและครอบครัว ส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ความเข้าใจตัวเด็กเท่าที่ควร ขาดความรู้ ความเข้าใจ ขาดความชำนาญในเรื่องการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะด้านการแก้ไข ฟื้นฟู ซึ่งเป็นเจตนารมณ์สำคัญของการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว เนื่องจากได้รับแต่งตั้งมาตามวาระการโยกย้ายตำแหน่ง ทำให้ผู้พิพากษาไม่มีความชำนาญในเรื่องการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด พอผู้พิพากษาที่มาปฏิบัติงานศาลเยาวชนและครอบครัวเกิดความชำนาญ และมีความรู้ ความชำนาญมากขึ้นก็ต้องใช้เวลาพอสมควร พอมีความชำนาญและเข้าใจในระบบงานของศาลเยาวชนและครอบครัว ก็ถึงวาระที่จะต้องโยกย้าย ก็ต้องย้ายไปรับตำแหน่งที่สูงขึ้นไป จากการสัมภาษณ์ผู้พิพากษาให้ความเห็นว่าสำนักงานศาลยุติธรรมควรจะต้องจัดสรรตำแหน่งของผู้พิพากษาที่จะมาดำรงตำแหน่งในศาลเยาวชนให้มีความก้าวหน้าไปได้โดยไม่ต้องมีการโยกย้าย โดยให้ได้รับตำแหน่งที่สูงขึ้นไป โดยจัดให้ศาลเป็นศาลชำนาญพิเศษเฉพาะ และมีหลักประกันความมั่นคงในตำแหน่งให้กับผู้พิพากษาที่จะมาปฏิบัติในงานศาลเด็กและเยาวชน เพราะจะทำให้เสียบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญ สำนักงานศาลยุติธรรมควรจัดให้มี หลักสูตรการอบรมผู้พิพากษาในเรื่องของระบบงานศาลเยาวชนและครอบครัว มุ่งการแก้ไขมากกว่าการลงโทษ เรื่องที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิให้มีหลักสูตรเพิ่มขึ้นกว่าที่มีอยู่ จากการสัมภาษณ์รองอธิบดีได้มีการให้ผู้พิพากษาที่มาปฏิบัติงานที่ศาลเยาวชนและ

ครอบครัวที่ยังไม่เคยปฏิบัติงานในด้านคดีเด็กมาก่อน ให้ทำงานไปสักระยะประมาณ 1 เดือน แล้วมาประชุมกันว่าหลังจากที่ได้ทำงานไปแล้วมีปัญหาอะไรบ้างที่จะต้องแก้ไข หรือจะต้องดำเนินการอย่างไร มีข้อบกพร่องและยังไม่เข้าใจในระบบอย่างไร ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาให้กับผู้พิพากษาที่มาปฏิบัติงาน เพื่อจะได้มีความรู้ความเข้าใจในระบบศาลเยาวชนและครอบครัวมากขึ้น ซึ่งในขณะนี้กำลังทำอยู่ ที่จะมาปฏิบัติงานในศาลเยาวชนและครอบครัวให้มาก และเข้าใจเด็กให้มากเพราะเด็กและเยาวชนยังอ่อนประสบการณ์

ผู้พิพากษาศมทบบางท่านยังขาดความรู้ และหลักวิชาการ รวมทั้งความสนใจของผู้พิพากษาแต่ละท่าน ทำให้การทำงานไม่ไปในทิศทางเดียวกัน การดำเนินงานในการแก้ไข พื้นฟูไม่ได้มีการกำหนดไว้ในกฎหมาย และผู้พิพากษาศมทบไม่มีเวลาให้กับการทำงาน เนื่องจากบางท่านเป็นนักธุรกิจ ไม่ควรพิจารณาเรื่องฐานะอย่างเดียว แต่ควรพิจารณาถึงความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในการคุ้มครองสิทธิเด็ก ซึ่งผู้พิพากษาศมทบบางคนก็มีความสามารถและฐานะการดำเนินคดีของผู้พิพากษาที่ยังไม่มีประสบการณ์การพิจารณาคดีและเยาวชนมาก่อน จะเน้นการลงโทษมากกว่าแก้ไข

โดยสรุปสำนักงานยุติธรรมจะต้องจัดหลักสูตร ความรู้ความเข้าใจในระบบงานศาลเยาวชนและครอบครัวให้กับผู้พิพากษาที่จะมาปฏิบัติงานให้มีหลักสูตรเพิ่มขึ้นหลักสูตรที่มีอยู่ เพื่อจะได้มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องระบบงานศาลเยาวชนและครอบครัวมากขึ้น พร้อมทั้งจะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. การบริหาร

ผู้บริหารศาลเยาวชนและครอบครัวระดับสูง เช่น อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว หรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัว มีการสับเปลี่ยนโยกย้ายบ่อย ทำให้การบริหารงานขาดความต่อเนื่องด้านนโยบาย แต่ในปัจจุบันนี้ได้รับการแก้ไข โดยจัดให้มีแผนยุทธศาสตร์ศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งจะทำให้นโยบายมีความชัดเจนมากขึ้น และไม่มีการเปลี่ยนแปลงไปมาเหมือนเมื่อก่อน ซึ่งแผนยุทธศาสตร์ฉบับนี้ได้นำมาใช้ในปี 2552 จนถึง ปี 2556 ซึ่งเป็นแผนระยะยาว ก็จะไม่ทำให้เกิดปัญหา ถึงแม้จะมีการเปลี่ยนตัวผู้บริหารก็ไม่เป็นปัญหาอีกต่อไป โดยสรุปแล้วการบริหารงานในปัจจุบันที่มาจาก การเปลี่ยนนโยบายบ่อย ปัญหาเหล่านี้ก็หมดไป เนื่องจากมีแผนยุทธศาสตร์มารองรับนโยบาย การขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและภายนอก ทำให้คำพิพากษา หรือคำสั่งของศาลขาดผลในเชิงปฏิบัติ เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจในขอบเขตอำนาจหน้าที่

ของงานแต่ละฝ่ายรับผิดชอบอยู่ ในเรื่องประสานงานกับสถานพินิจฯ ซึ่งแต่เดิมเคยอยู่กับศาลเยาวชนและครอบครัว แต่ปัจจุบันนี้ขึ้นอยู่กับกระทรวงยุติธรรม ทำให้ขาดการประสานงานเท่าที่ควร การรายงานที่ส่งมาให้ศาลเยาวชนและครอบครัว ไม่ครบขาดรายละเอียด จะขอข้อมูลเพิ่มเติมก็จะได้ช้าเนื่องจากระบบการบริหารไม่ใช่มาจากที่เดียวกัน เป็นคนละหน่วยงาน ทำให้การทำงานไม่คล่องตัวจากการสัมภาษณ์ ผู้พิพากษาต้องการให้สถานพินิจและคุ้มครองเด็กฯ มาขึ้นอยู่กับศาลเยาวชนและครอบครัว เพราะจะทำให้การบังคับบัญชา และข้อข้อมูลที่เกี่ยวข้องเด็กได้ง่าย สะดวก และรวดเร็ว และจะทำให้การคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนได้รับมากยิ่งขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ เด็กก็จะได้รับการคุ้มครองสิทธิได้อย่างรวดเร็ว และไม่ล่าช้า งานก็จะมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะเป็นหน่วยงานเดียวกัน สรุป เห็นควรให้สถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลับมาอยู่กับศาลเยาวชนและครอบครัว

เรื่องงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการที่จะช่วยเหลือ บำบัด ฟื้นฟู แก้อาการเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดก็มีน้อย ทำให้บางกิจกรรมไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่ เพราะจะต้องมีแรงมาสนับสนุนโครงการต่าง ๆ ที่จะช่วยคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดได้ ทำให้มีแต่โครงการแต่ไม่มีเงินมาสนับสนุน การมีส่วนร่วมของหน่วยงานภายนอก ไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ภาคเอกชนที่ต้องการจะเข้ามาช่วยเหลือ ได้เข้ามาช่วยเหลือเด็กในด้านเงินทุนอย่างเต็มที่ มีการปิดกั้นไม่ให้ความช่วยเหลือจากภาคเอกชน เพราะศาลจะต้องทำตัวเป็นกลาง ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้พิพากษาท่านมองว่าไม่ใช่เรื่องที่ศาลจะต้องเป็นห่วงในเรื่องนี้ เพราะเป็นประโยชน์ต่อเด็กและเยาวชน เพื่อนำมาปรับปรุง แก้อาการ เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดจะต้องได้รับการแก้ไข ซึ่งต้องมีกิจกรรมต่าง ๆ ให้กับเด็กและเยาวชน จะต้องมีการใช้เงินมาสนับสนุน

4. การแก้กฎหมาย

จากการสัมภาษณ์ผู้พิพากษาบางท่านเห็นว่าควรจะมีการแก้ไขกฎหมาย ในการค่าปรับ เช่นคดีจำหน่ายยาเสพติดที่มีโทษปรับขั้นต่ำ 4,000.00 บาท แม้จะมีกฎหมายให้ศาลลดค่าปรับได้ให้ต่ำกว่ากฎหมายกำหนดได้ แต่เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดก็ไม่มีค่าปรับให้ แม้จะลดค่าปรับแล้ว ถ้ามีการแก้กฎหมายเปลี่ยนโทษปรับเป็นการทำกิจกรรมบริการสังคมแทน จะประโยชน์ต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดได้มาก และเป็นประโยชน์ต่อสังคม

5. เรื่องอื่น ๆ

เป็นเรื่องที่สังคมก็ต้องให้โอกาสกับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ให้กลับคืนสู่สังคม สังคมไม่ยอมรับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด และจะมองเด็กเหล่านั้นว่ามีปัญหา และไม่ยอมให้โอกาส เช่น เด็กนักเรียน ไปทำความผิดไม่ว่าจะเป็นสาเหตุอะไร ทางโรงเรียนจะไม่ยอมรับเด็กคนนั้นกลับเข้าไปเรียนอีก ทำให้เป็นการตอกย้ำ เด็กอาจจะกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก ซึ่งจะไม่เป็นผลดีกับเด็กและเยาวชนได้ จึงต้องมีการสร้างทัศนคติของคนในสังคมให้โอกาสกับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดไป จึงจะเป็นการช่วยกันคุ้มครองเด็ก เด็กก็จะได้ไม่เป็นปัญหาสังคมซึ่งจะต้องสร้างค่านิยมให้กับสังคม เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดไป เรื่องแก้ไขปัญหามหากรรม สังคมและครอบครัว เพราะเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดมาจากสภาพแวดล้อมที่ไม่ดี ปัญหาทางเศรษฐกิจ ครอบครัวยากจน ขาดการเอาใจใส่จากพ่อ แม่ และคนในครอบครัว และปัญหาการทำมาหากินของพ่อ แม่ ทำให้ไม่มีเวลาอบรม สั่งสอน ดูแล ก็ต้องช่วยกันแก้ไขปัญหาลำบากนี้

นอกจากนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความเห็นไปในแนวทางเดียวกันว่าผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางจะต้องทำหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว โดยต้องคำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ซึ่งควรจะได้รับ การฝึกอบรม สั่งสอน และสงเคราะห์ให้กลับตัวเป็นพลเมืองดียิ่งกว่าจะให้มีการลงโทษ และในการพิพากษาคดีนั้นให้ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวคำนึงถึงบุคลิกลักษณะ สุขภาพ และภาวะแห่งจิตของเด็กและเยาวชน ซึ่งแตกต่างกันเป็น คน ๆ ไป และลงโทษหรือเปลี่ยนโทษ หรือใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดให้เหมาะสมกับตัวเด็กและเยาวชน และพฤติการณ์เฉพาะเรื่อง แม้เด็กและเยาวชนนั้นจะได้กระทำผิดร่วมกัน ตามหลักในมาตรา 82 ของพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว โดยพิจารณาให้เด็กและเยาวชนได้อยู่กับครอบครัวก่อนเป็นอันดับแรก เว้นแต่ครอบครัวไม่สามารถให้การอุปการะเลี้ยงดูได้ ส่วนสภาพความผิด พฤติการณ์แห่งคดีและอัตราโทษ จะเป็นข้อคำนึงถึงในลำดับรองลงมา ซึ่งแม้คดีมีโทษหนัก ศาลอาจให้กลับไปอยู่กับครอบครัวก็ได้ หากมีข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ครอบครัวมีศักยภาพเพียงพอในการแก้ไข พื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดได้ เน้นการแก้ไข พื้นฟู มากกว่าที่จะลงโทษเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด โดยให้ใช้มาตรา 95 ของ พ.ร.บ. จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวให้มากยิ่งขึ้น เพราะเป็นการใช้ดุลพินิจ เป็นอำนาจของผู้พิพากษาที่ทำได้ ซึ่งจะทำให้เด็กและเยาวชนได้รับการคุ้มครองตามสิทธิให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ผู้พิพากษาที่ปฏิบัติงานอยู่ในศาลเยาวชนและครอบครัวได้ยึดหลักการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดอย่างเคร่งครัดและมีความเข้าใจในตัวเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดว่า

เด็กเป็นผู้ที่อ่อนแอกว่าผู้ใหญ่ อาจทำผิดไปด้วยการพลั้งเผลอหรือผู้ใหญ่หลอกลวงใช้ เด็กและเยาวชน ก็จะได้รับ การคุ้มครองสิทธิอย่างเต็มที่ตามที่เจตนารมณ์การจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวได้บัญญัติไว้ และเป็นไปตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กอย่างเต็มที่ ก็จะเป็นหลักประกันได้ว่าเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเมื่อเข้าสู่ศาลเยาวชนและครอบครัวแล้ว ไม่ว่าจะ เป็นกรณีอย่างใด เด็กและเยาวชนได้รับการคุ้มครองสิทธิตั้งแต่เริ่มเข้ามาถึงศาลฯ จนถึงที่สุดหลังจากได้รับการเยียวยา แก้ไข แล้วเพราะเจตนารมณ์ของการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวให้ความคุ้มครองสิทธิตามกฎหมายหลายฉบับ เป็นไปตามเจตนารมณ์ของ พ.ร.บ.จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ